

Erhvervsuddannelserne: Status, styring og reformer

Indhold

Introduktion	1
Sammenfatning	2
1 Erhvervsuddannelserne og unges uddannelsesvalg	5
1.1 Erhvervsuddannelsernes opbygning	5
1.2 Fag og niveauer på erhvervsuddannelserne	6
1.3 Søgningen til ungdomsuddannelserne	7
1.3.1 Piger og drenge søgning til ungdomsuddannelserne	8
1.3.2 Forskel på drenge og pigers valg af fag og retning på erhvervsuddannelserne	9
1.4 Bestand: Antal elever på ungdomsuddannelserne	10
1.5 Geografiske forskelle i valgmønstre	11
1.6 Stort frafald på eud	12
1.7 Internationalt perspektiv på eud	13
1.8 Påvirkning af unges uddannelsesvalg	15
1.9 Opsamling	17
2 Styling af erhvervsuddannelserne	18
2.1 Opsamling	20
3 Større reformer og politiske initiativer på erhvervsuddannelsesområdet	21
3.1 Opsamling	25
Litteratur	26
Bilag 1: Reforme og andre tiltag	29
Bilag 2: Tal og Data om eud	33
Metode	33
Udviklingen i søgningen til ungdomsuddannelserne 2009-2018	33
Den procentvise udvikling i antallet af ansøgninger til eud	34
Piger og drenge søgning til ungdomsuddannelserne	35
Søgningen til erhvervsuddannelserne fordelt på indgange og køn	36
Drenge og pigers fordeling på de gymnasiale uddannelser, bestand	39

Udarbejdet af Tænk tanken DEA for Nordea-fonden, København, oktober 2018

Eske Frydkjær Bentsen
Jonas Minor Büchler
Maria Lindorf
Sidse Frich Østergaard-Thygesen
Silje Krogh Christensen

**NORDEA
FONDEN**
Vi støtter gode liv

Introduktion

Unge fravælger i stigende grad erhvervsuddannelserne (eud). I 2001 valgte mere end 30 pct. en eud efter grundskolen - i 2018 mindre end 20 pct. Modsat vælger flere unge den gymnasiale vej, og i 2018 valgte mere end 70 pct. en gymnasial uddannelse direkte efter grundskolen. Samtidigt viser forskellige fremskrivninger, at der er behov for flere faglærte i den kommende tid – en udfordring, der delvist kan løses, hvis flere unge tilvælger erhvervsuddannelserne, hvorfor det nationale mål er, at 30 pct. i 2025 skal begynde på en eud efter grundskolen. Hvis de unges søgemønstre skal ændres, og erhvervsuddannelserne skal gøres til et attraktivt førstevalg, er det centralt at få et indblik i selve sektoren. Formålet med dette notat er derfor at give et nuanceret indblik i erhvervsuddannelserne – tilgangen af elever, unges søgemønstre, hvad der påvirker unges uddannelsesvalg, hvordan erhvervsuddannelserne styres og et overblik over reformintensiteten i sektoren. Det sker ved at fokusere på følgende temaer:

Status på erhvervsuddannelserne

Tal om søgning, frafald, antal elever, udbud, geografiske og kønnede forskelle samt internationale erfaringer.

Styring og governance

En introduktion til partsstyret, der har stor medindflydelse på erhvervsuddannelsernes udvikling og form.

Reformer og politiske initiativer

Et overblik over større og mindre initiativer, der har været i erhvervsuddannelsessektoren og tilgrænsende sektorer, fx udskolingen, de seneste år.

Casebeskrivelser

Notatet indeholder også beskrivelser af konkrete projekter og initiativer, der har til formål at øge interessen for og sikre fastholdelse på erhvervsuddannelserne. Der er udvalgt initiativer i både større og mindre skala og med en vis geografisk spredning.

Sammenfatning

Flere søger mod gymnasiet

Unge, der forlader grundskolens 9. og 10. klasse, har siden 2001 i stigende grad foretrukket de gymnasiale uddannelser.¹ Andelen af unge, der søger en eud direkte efter grundskolen, har været jævnt faldende siden 2001, hvor 31,7 pct. af de unge søgte eud, til 2018, hvor 19,4 pct. valgte denne vej. I samme periode har tilmeldingerne til de gymnasiale uddannelser været stigende – fra 58,6 pct. i 2001 til 73,1 pct. i 2018.

Svagt stigende interesse for eud i 2018

Der har dog været en marginal stigning i optaget på eud i 2018, hvor 19,4 pct. af grundskoleeleverne søgte en erhvervsuddannelse mod 18,5 pct. i 2017. Denne stigning er hovedsageligt drevet af søgningen til eux, der er en kombination af eud og en gymnasial uddannelse. Her kan man fx blive elektriker og få studenterhue på samme tid.

Flere elever på både eud og de gymnasiale uddannelser de seneste 10 år

Eleverne er i gennemsnit 21,5 år, når de begynder på en erhvervsuddannelse – så der er mange såkaldte "unge voksne"; elever, der ikke kommer direkte fra grundskolen. Det betyder også, at der er langt flere indskrevne på en eud end dem, der kommer fra grundskolen. Her ses en stigning i bestanden af elever på eud – fra 87.879 i 2007 til 96.206 i 2017 – en stigning på 9,5 pct. Til gengæld har de gymnasiale uddannelser oplevet en stigning i bestanden af elever på 35,9 pct. i samme periode, hvor elevbestanden er steget fra 111.582 til 151.646 elever.

Flest vælger det almene gymnasium

Blandt de unge, der forlader grundskolen og fortsætter på en ungdomsuddannelse, er stx – det almene gymnasium – det foretrukne valg. 44 pct. af de unge valgte således stx i 2018, 14 pct. hhx, 8 pct. htx og 7 pct. hf.

Dobbelt så mange drenge som piger på eud

Der er forskelle i piger og drenge søgemønstre; dobbelt så mange drenge som piger vælger en eud efter grundskolen. Inden for erhvervsuddannelserne foretrækker drengene området "Byggeri, teknologi og transport" (70 pct.) og pigerne "Omsorg, pædagogik og sundhed" (45 pct.). Samtidig har 61 pct. af pigerne og 51 pct. af drengene i 9. klasse ikke overvejet at tage en erhvervsuddannelse.

Forskellige begreber

Tilmeldinger marts (søgning): Unge, der tilmelder sig en given ungdomsuddannelse i marts måned i 9. eller 10. klasse.

Tilmeldinger oktober (påbegyndte): Hvor mange unge der er tilmeldt den givne ungdomsuddannelse pr. 1. oktober.

Bestand (elever i gang): Hvor mange elever der er indskrevet på uddannelsen – uanset deres alder og uddannelsesprogression.

¹ De gymnasiale uddannelser/gymnasiet dækker både det almene gymnasium (stx), handelsskolen (hhx), det tekniske gymnasium (htx) og hf.

Geografiske forskelle i unges uddannelsesvalg

Der er store geografiske forskelle på, hvor mange unge der vælger eud efter grundskolen. I yderområderne, som bl.a. Morsø, Norddjurs og Kerteminde, vælger mere end 30 pct. en eud. I modsætning hertil er storbyerne, hvor langt færre vælger eud.

Stort frafald på eud

52 pct. af de elever, der i 2012 påbegyndte en erhvervsuddannelse, havde fem år senere gennemført uddannelsen. 39 pct. var stoppet uden at fuldføre, og 9 pct. var stadig i gang. På de gymnasiale uddannelser var fem-års-frafaldet 15 pct. – altså 24 procentpoint lavere.

Internationale erfaringer

Arbejdsmarkedets parter inddrages i høj grad i danske erhvervsuddannelser, der også er kendetegnet ved vekseldannelse, hvor der veksles mellem praktik og skoleophold. Det ses også i andre lande, fx Tyskland, Schweiz og Østrig. Til gengæld er Danmark et af de lande i OECD, hvor eleverne på eud er ældst – og hvor relativt få 15-19-årige er tilmeldt en erhvervsuddannelse.

Karakterkrav

I 2015 indførtes der et adgangskrav på minimum 02 i dansk og matematik på erhvervsuddannelserne. Kravet kan dog fraviges, hvis eleven har en praktikplads i en virksomhed.

I 2019 indføres der karakterkrav på minimum 05 i afsluttende standpunktskarakterer for at blive vurderet uddannelsesparat til de tre-årige gymnasiale uddannelser.

Viden om uddannelsesvalget

Undersøgelser viser, at primært forældre, men også venner og søskende, har indflydelse på de unges valg af ungdomsuddannelse. Men andre faktorer påvirker også de unges valg af ungdomsuddannelse:

1. Socioøkonomisk baggrund har betydning for valg af gymnasiet eller eud – jo mere uddannelse, forældrene har, jo større er sandsynligheden for, at den unge vælger en gymnasial uddannelse.
2. De unge oplever ikke, at de får uddannelsesvejledning.
3. De unge oplever, at de skal legitimere, hvis de vælger en erhvervsuddannelse.
4. Forældre er den største inspirationskilde ift. unges uddannelsesvalg, og deres støtte er vigtig. Derfor er forældrenes viden om eud central. Det samme gælder for grundskolelærere og andre voksne omkring de unge.
5. At vælge ungdomsuddannelse er et valg af identitet – og mange unge føler sig ikke parate til at vælge en meget specifik identitet som eksempelvis tømrer eller frisør. Derfor valgudskyder de fx ved at tage 10. klasse² eller vælge gymnasiet.
6. Mentorere kan hjælpe med at navigere i uddannelsesvalg og gøre de unge valgparate – dette gælder særligt for "mellemgruppen"; de unge, der ikke er hverken læringssvage eller exceptionelt dygtige.
7. Erhvervsuddannelserne er udfordrede på deres image som skoler for de unge, der ikke er bogligt dygtige.
8. Mange unge er påvirkede af skolekammerateffekten: De vælger det, som de andre vælger.

² Cirka halvdelen af de unge vælger 10. klasse efter 9. klasse.

Styring og governance på erhvervsuddannelserne

Erhvervsuddannelserne styres altovervejende af arbejdsmarkedets parter, der udpeger lige mange medlemmer (paritet) til erhvervsskolernes bestyrelser, de faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg. Undervisningsministeriet fastsætter reglerne for de enkelte uddannelser i almindelighed og bevilger skolerne godkendelse til udbud af konkrete uddannelser. Undervisningsministeren rådgives af Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser, der ligeledes er paritetisk sammensat, mens ministeren udpeger formanden.

Den teknologiske og digitale udvikling betyder, at faglærte unge bliver mødt med stadigt større krav til teknisk kunnen, til at kunne vedligeholde og udvikle egen faglighed og til at kunne begå sig i et arbejdsliv på tværs af fag, brancher, landegrænser, sprog og kulturer. Det stiller nye krav til arbejdsmarkedets parter – ift. responsivitet, fremsynethed og innovationskraft i udviklingen af erhvervsuddannelserne, så fremtidens faglærte bliver klædt på til at kunne begå sig på et arbejdsmarked i hastig forandring.

Et reformintensivt område

Ungdomsuddannelserne og tilgrænsende områder som fx udskolingen og ungdommens uddannelsesvejledning (UU-vejledningen) er et reformintensivt område, der har været igennem mere end 20 forskellige reformer og politiske tiltag de seneste 18 år. Det er reformer som fx indførelse af karakterkrav på eud og de gymnasiale uddannelser, reduktion i antallet af grundforløb og omlægning af UU-vejledningen.

Reformerne er områdespecifikke – det vil sige, at de oftest fokuserer på et enkelt område – i praksis erhvervsuddannelserne, de gymnasiale uddannelser, Ungdommens Uddannelsesvejledningen, de forberedende tilbud på fx produktionsskoler eller udskolingen. Hermed er der en risiko for, at sektoropdelte reformer kan komme til at mangle sammenhæng og synergier på tværs.

Projekt om rekruttering: Byggeboxen

Byggeboxen er et undervisningstilbud rettet mod elever i grundskolens 4.-7. klasse i Hedehusene og København. Projektet er finansieret af Region Hovedstaden og ledes af Dansk Byggeri i samarbejde med tre kommuner, to erhvervsskoler og en række byggepladser. Projektet ønsker at sætte fokus på byggeriverdenens kompleksitet og herigennem øge elevernes interesse for byggebranchens fag. Projektet er inddelt i forskellige faser, som foregår før, under og efter besøget på en byggeplads. Før besøget skal eleverne se film om byggepladsen, hvorefter eleverne i fællesskab skal tale og brainstorme om filmen. Bagefter skal eleverne bygge en skalafigur af dem selv - i størrelsen 1:20. Under besøget på byggepladsen bliver eleverne vist rundt, og der bygges skalamodeller, fotodokumenteres mm. Denne del varetages af en formidler i Byggeboxen. Efter besøget samles der op i klassen på besøget fx via mundtlige præsentationer og planchefremstillinger. I projektet introduceres eleverne til fem forskellige faggruppers funktion i et byggeri (VVS'er, tømrer, elektriker, anlægsstruktør og anlægsgartner). Projektet er igangsat i skoleåret 2017-18 og vil slutte efter skoleåret 2019-20. (Byggeboxen 2018, Høj 2018)

1 Erhvervsuddannelserne og unges uddannelsesvalg

I modsætning til de gymnasiale uddannelser, der er generelt studieforberedende, giver erhvervsuddannelserne erhvervskompetence – adgang til at varetage bestemte erhverv. Der er 82 erhvervsskoler i Danmark fordelt på forskellige typer skoler³:

1.1 Erhvervsuddannelsernes opbygning

Der er 82 erhvervsskoler, hvoraf flere godt kan have adskillige udbudssteder og adresser. Der er flest kombinerede skoler: skoler, hvor der både kan læses tekniske og merkantile erhvervsuddannelser, landbrugsuddannelser, SOSU og efteruddannelse.

Tabel 1: Erhvervsskoler i Danmark
82 erhvervsskoler, hvoraf seks er AMU-centre⁴, fordelt på følgende uddannelsestyper:

Kombinerede skoler	25	Teknisk og merkantil eud, eux, htx, hhx, AMU, SOSU og landbrug
Handelsskole (merkantil)	17	Merkantil eud, eud, hhx, AMU
SOSU-skoler	13	AMU og eud
Teknisk Skole	10	Teknisk eud, eux, htx, AMU
Landbrugsskoler	9	Eud, AMU og eux
Klinikassistenter og tandplejere	2	SKT (Skole for Klinikassistenter og Tandplejere)
AMU-centre	6	AMU (efteruddannelse)

Erhvervsuddannelserne har fire indgange - nedenfor sorteret efter størrelse i forhold til 1. prioritetsansøgninger fra 9. og 10. klasse i 2018 (Uddannelsesstatistik 2018a). Gennemsnitsalderen⁵ for elever, der påbegynder en eud, er 21,5 år – der er dog forskel på indgangene. Indgangen "Teknologi, byggeri og transport" har med 20,4 år de yngste elever, og indgangen "Omsorg, sundhed og pædagogik" har med 24,4 år de ældste elever:

- Teknologi, byggeri og transport (6525 ansøgninger, 20,4 år)
- Kontor, handel og forretning (2487 ansøgninger, 21,5 år)
- Omsorg, sundhed og pædagogik (2175 ansøgninger, 24,4 år)
- Fødevarer, jordbrug og oplevelser (1535 ansøgninger, 21,3 år)

³ Antallet 82 er vejledende og stammer fra 2017, idet der siden er pågået sammenlægninger af forskellige institutioner. Dette er dog den seneste opgørelse på området.

⁴ AMU står for ArbejdsMarkedsUddannelser og er kurser, der særligt er rettet mod faglærte og ufaglærte.

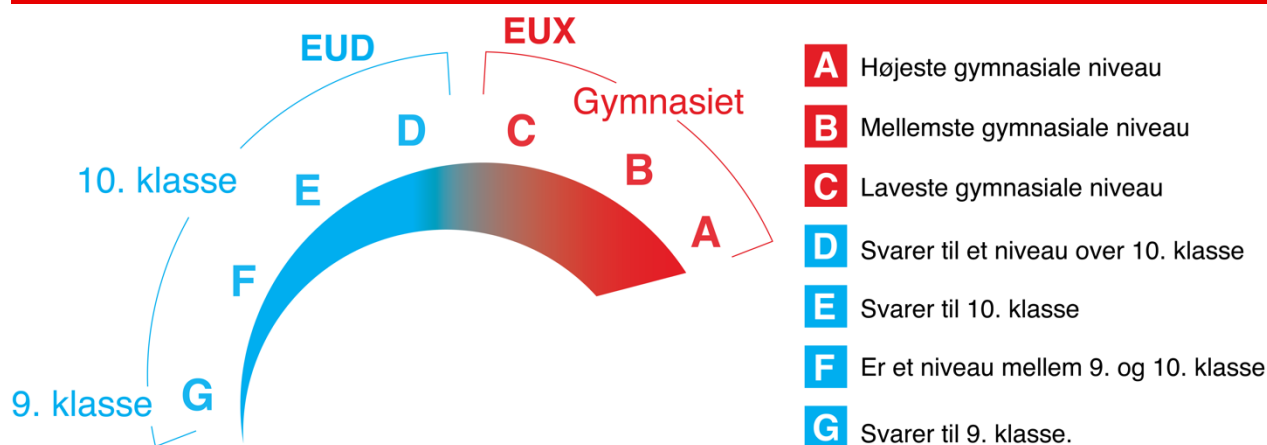
⁵ Gennemsnitsalder er baseret på egne beregninger fra Danmarks Statistik

Erhvervsuddannelserne er vekseluddannelser, hvilket betyder, at der veksles mellem skoleophold og praktik i én eller flere virksomheder. Unge elever begynder på grundforløb 1 på én af ovenstående indgange - det varer 20 uger. Herefter følger grundforløb 2, der også varer 20 uger. Unge voksne (dem der afsluttede grundskolen mere end ét år før påbegyndelse af eud) begynder direkte på grundforløb 2. Efter grundforløb 2 følger praktik og hovedforløbet, der begge varierer i længde alt efter uddannelse. Erhvervsuddannelserne varer imellem 1½ til 5½ år. Eux, som er en erhvervsuddannelse, der både giver generel studiekompetence og erhvervskompetence, er anderledes opbygget, og begynder, ligesom de almindelige erhvervsuddannelser med grundforløb 1 og 2 – dog med gymnasiale niveauer i fagene. Herefter er opbygningen forskellig imellem de forskellige fagretninger, men varer i alt omkring fire år, hvoraf minimum to år er skoleophold.

1.2 Fag og niveauer på erhvervsuddannelserne

På grundforløbets 1. del undervises i grundfag (der bygger videre på grundskolens fag som dansk, matematik og engelsk), erhvervsfag (der relaterer sig til den specifikke indgang/faglige retning) og valgfag (støttefag, erhvervsfag eller grundfag på højere niveau). På grundforløbets 2. del udskiftes erhvervsfag med uddannelsesspecifikke fag (Undervisningsministeriet 2018h). Der undervises i niveauer mellem G og C. Nogle uddannelser kræver bestået C-niveau for at kunne fortsætte på hovedforløbet (UVM 2018i), men flertallet kræver niveauer mellem E og D.

Figur 1. Faglige niveauer

Kilde: ug.dk 2018

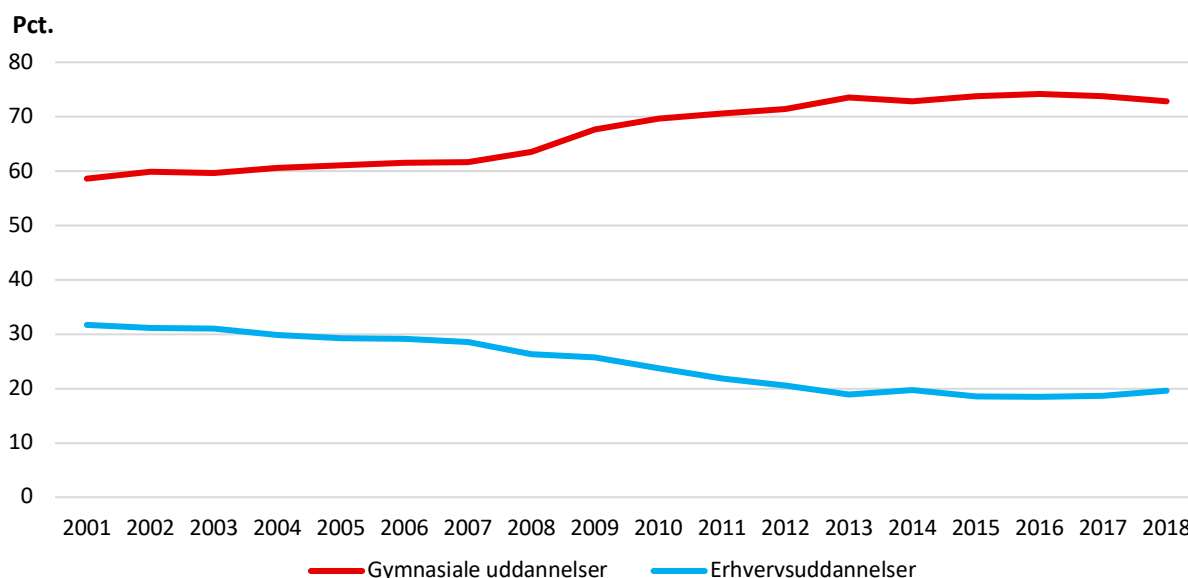
106 uddannelser med 300 retninger

Der er 106 erhvervsuddannelser med mere end 300 trin eller specialer. Et speciale kan fx være salgsassistent med speciale i dagligvarer eller speciale i boghandel. Et trin er en mulighed for at afslutte uddannelsen tidligere, fx er det på uddannelsen til skibsmontør muligt at stoppe efter tre år (trin 1) og få titlen industrimontør – eller uddannelsen kan fortsættes i yderligere 1 år og 6 måneder (trin 2), og titlen skibsmontør opnås. Systemet kan på den måde umiddelbart virke komplekst.

1.3 Søgningen til ungdomsuddannelserne

Som det fremgår af figur 2, har tilgangen til eud siden 2001 været faldende, mens tilgangen til de gymnasiale uddannelser har været stigende.

Figur 2: 9. og 10. klasseelevernes tilmelding til ungdomsuddannelserne, 2009-2018

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring. Tilmeldte pr. 1. oktober i det givne år.

Hvor der i 2001 var mere end 30 pct. af de unge, der påbegyndte en eud, og lidt mindre end 60 pct. på de gymnasiale uddannelser, sker der i 2007-2008 en tydelig ændring i de unges uddannelsesvalg. I 2018 er tilgangen til eud under 20 pct., mens tilgangen til de gymnasiale uddannelser er mere end 70 pct. Danmark har i et internationalt perspektiv en relativt lille andel af unge, der vælger en eud, men i hele Vesteuropa opleves en faldende tilgang til erhvervsuddannelserne, og udfordringer med erhvervsuddannelserne anseelse og image (CEDEFOP 2014).

Projekt om rekruttering: Hands-on – du har en fremtid i industrien

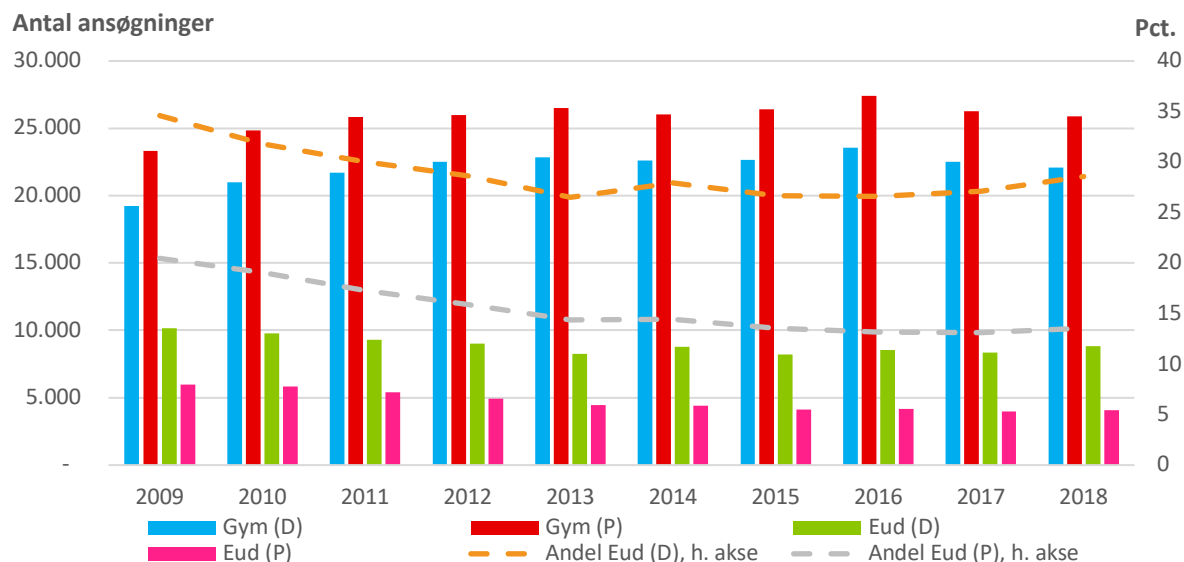
Et initiativ startet i 2013 af Dansk Industri, Dansk Metal, 3F, HK og Teknisk Landsforbund for at tiltrække flere unge og voksne til at vælge en erhvervsuddannelse i industrien. Hands-on-initiativet består af flere forskellige aktiviteter og målgrupper, og man har gennem årene samarbejdet med mange interessenter. Målgrupperne og samarbejdspartnere er lærere og UU-vejledere, lærlinge og elever i industrien, ufraglærte, kommuner og regioner, virksomheder, udskolingselever og deres forældre. Af mange forskellige initiativer og elementer i kampagnen er fx:

- besøg for UU-vejledere og folkeskolelever på industrivirksomheder
- oplæg fra studerende på erhvervsuddannelserne
- et spil om industriens betydning for samfundet til udskolingsklasser
- flyers, videoer, sociale medier og et digitalt univers på hands-on.dk
- events og aktiviteter på Roskilde Festival og DM i Skills.

1.3.1 Piger og drenge søgning til ungdomsuddannelserne

Figur 3 viser, at der er forskel på drenge og pigers søgning til ungdomsuddannelserne: Drenge søger i højere grad mod erhvervsuddannelserne og pigerne mod de gymnasiale uddannelser.

Figur 3. Førsteprioritetsansøgninger til erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser efter grundskolen.

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

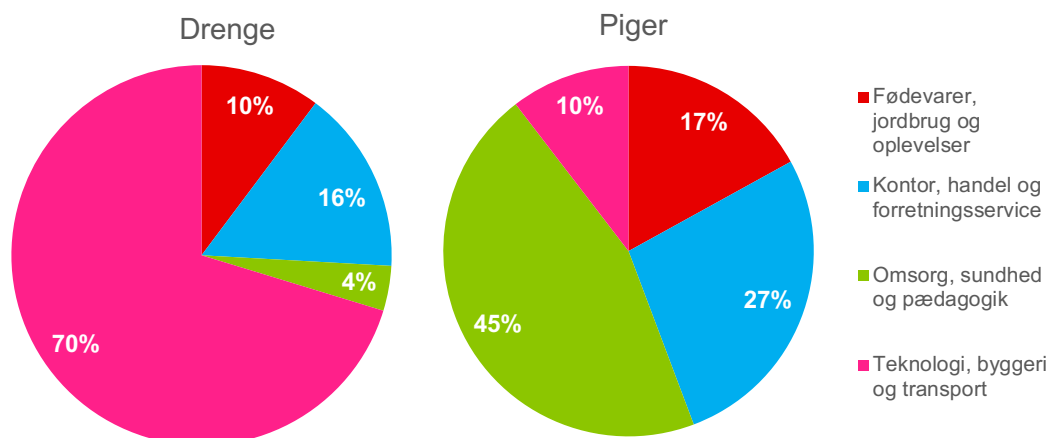
Anm. De stiplede linjer angiver, hvor stor en andel antallet af ansøgninger til erhvervsuddannelserne udgjorde af samlede antal ansøgninger (Gym og Eud) for hhv. drenge og piger efter grundskolen og henviser til højre akse. Drenge er markeret med (D) og piger med (P).

Mere end dobbelt så mange drenge som piger søgte i 2018 en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen. Tendensen har været omtrent konstant siden 2009. Samtidigt er der årligt ca. 4000 flere piger end drenge, der søger gymnasiet – her har forskellen også været næsten konstant siden 2009.

1.3.2 Forskel på drenge og pigers valg af fag og retning på erhvervsuddannelserne

Der er stor forskel på drenge og pigers valg af fag og retning inden for erhvervsuddannelserne. 70 pct. af drengene vælger "Teknologi, byggeri og transport" – mod blot 4 pct. af pigerne. Til gengæld vælger 45 pct. af pigerne "Omsorg, sundhed og pædagogik" – det område, som færrest drenge (4 pct.) vælger.

Figur 4: Drenge og pigers fordeling på erhvervsuddannelsernes områder, 2018

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring

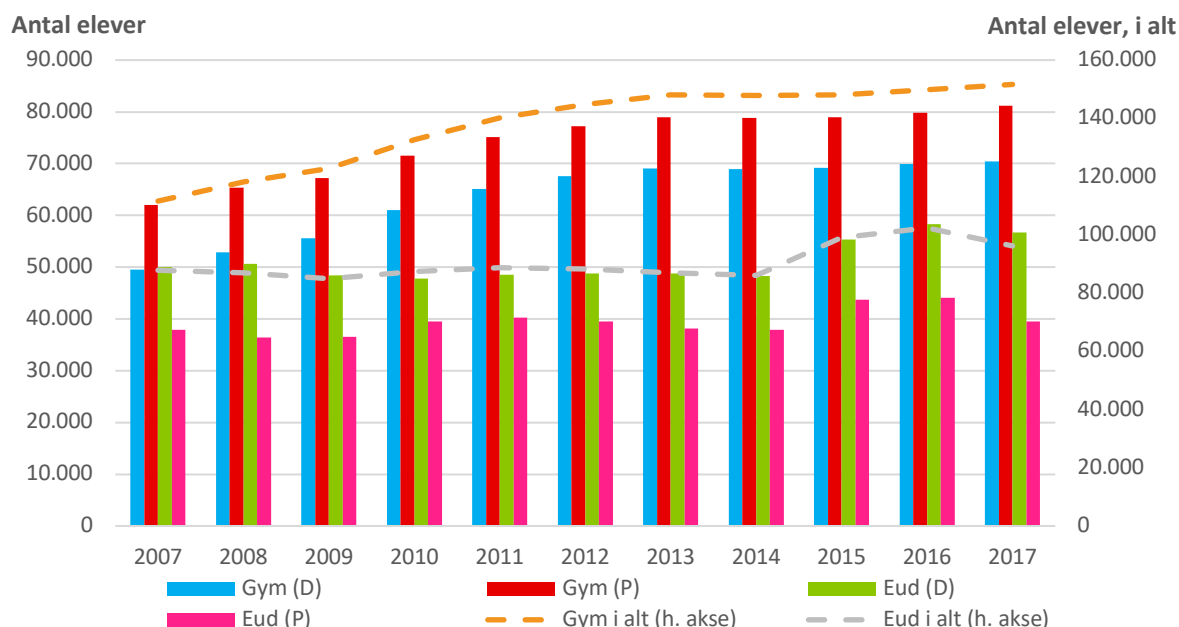
De unges valg på erhvervsuddannelserne spejler kønsfordelingen inden for fagene på arbejdsmarkedet, hvor fag og jobfunktioner er "kønsmærkede"; dvs. de historisk er knyttet til bestemte køn (Nielsen 2010; Nielsen og Sørensen 2004.) Samme tendens kan ses ift. interessesfærer, når det gælder de unges interesser inden for STEM og it, hvor pigerne typisk interesserer sig mere for sundhed, helse- og kropskultur, mens drengene i højere grad er interesseret i fysik og teknologi (Troelsen og Sølberg 2008). Tilsvarende resultater findes i PISA-undersøgelsen, hvor drenge er interesseret i fysik og kemi, mens piger er mere interesserede i sundhedsrelaterede emner – et interessebillede, som går på tværs af lande (Christensen 2016).

Det kan være udfordrende for de unge at gå imod disse tendenser: Unge, som orienterer sig atypisk rent kønsmæssigt, møder ikke altid forståelse for deres valg i de nære omgivelser eller hos vejledere. (Nielsen 2010; Nielsen og Sørensen 2004; Nielsen og Katznelson 2009). Ønsker man at ændre på dette, ligger der således en opgave i at ændre mind-settet, forventninger og måske endda fordomme hos lærere, forældre og vejledere både i skolelivet og i relation til uddannelse (Nielsen 2010). At det kan være vanskeligt at udfordre de kønnede uddannelsesvalg, bekræftes af, at de unges stereotyper vedrørende fag og jobfunktioner grundlægges tidligt – allerede fra syvårsalderen (Chambers et al 2018).

1.4 Bestand: Antal elever på ungdomsuddannelserne

Selvom flere unge efter grundskolen søger mod gymnasiet end mod eud, er forskellen i bestanden af elever mindre påfaldende. I 2017 havde erhvervsskolerne pr. 1. oktober 96.206 elever og de gymnasiale uddannelser 151.646 elever. Så elever på eud udgjorde i 2017 38,8 pct. af det samlede antal elever indskrevet på en ungdomsuddannelse.

Figur 5: Udviklingen i bestanden af elever på de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne opdelt på køn.

Kilde: Egne beregninger på data fra Danmarks Statistik

Anm. Elever pr. 1. oktober i pågældende år. Bestand før og efter 2015 kan ikke direkte sammenlignes pga. en reform af erhvervsuddannelserne.

Figur 5 illustrerer et anderledes billede end udviklingen i førsteprioritetsansøgningerne, da mange elever på erhvervsuddannelserne ikke nødvendigvis kommer direkte fra grundskolen, men godt kan være lidt ældre – også kaldet "unge voksne". Gennemsnitsalderen for elever, der påbegynder en eud, er 21,5 år, hvor indgangen "Teknologi, byggeri og transport" med 20,4 år har den laveste gennemsnitsalder, og indgangen "Omsorg, sundhed og pædagogik" med 24,4 år har den højeste gennemsnitsalder. Det bør her også bemærkes, at der er flere 20-24-årige erhvervsskoleelever i Danmark end OECD-gennemsnittet og i lande, vi plejer at sammenligne os med som Norge, Sverige og Østrig (OECD 2017).

Tabel 2: Alder ved påbegyndt erhvervsuddannelse

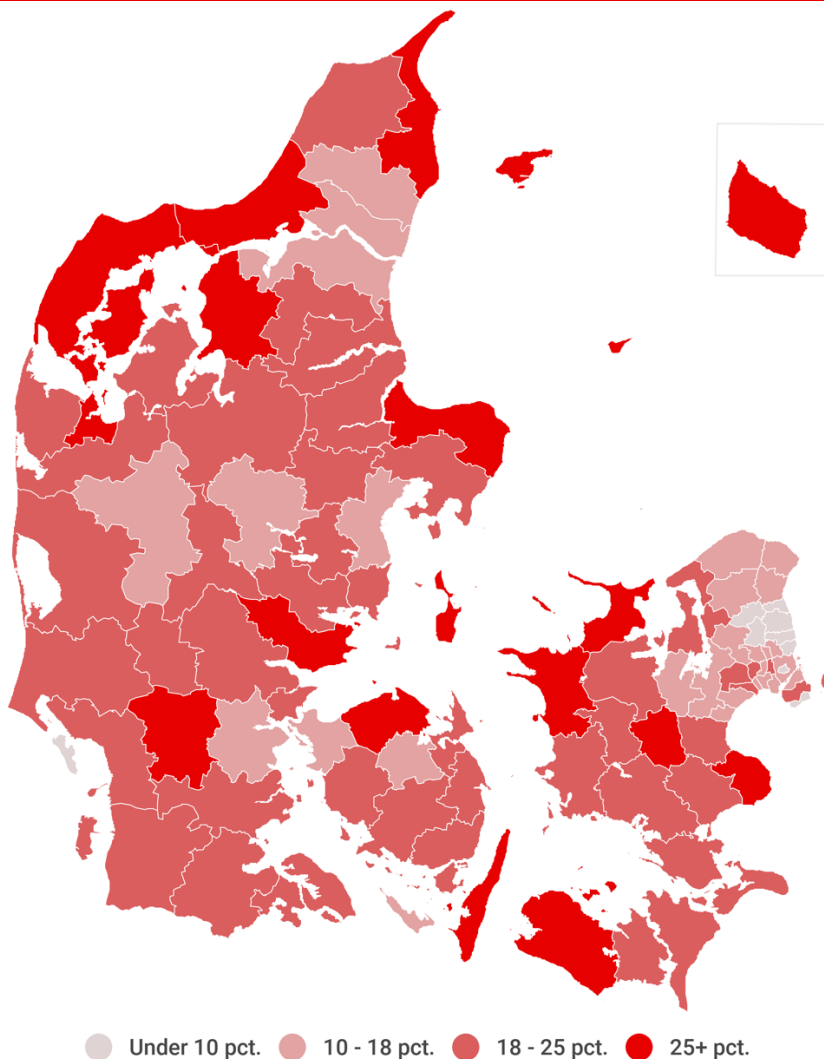
Fag	Antal	Alder
EUD total	55.932	21,5 år
Teknologi, byggeri og transport	23.291	20,4 år
Fødevarer, jordbrug og oplevelser	8.142	21,3 år
Kontor, handel og forretning	15.015	21,5 år
Omsorg, sundhed og pædagogik	9.484	24,4 år

Kilde: Egne beregninger pba. tal fra Danmarks Statistik

1.5 Geografiske forskelle i valgmønstre

Der er store geografiske forskelle på, hvor mange unge der vælger eud. Blandt unge fra yderområderne, som blandt andre Morsø, Norddjurs, Kalundborg og Kerteminde, vælger mere end 30 pct. en eud. I modsætning hertil er storbyerne, hvor langt færre vælger eud.

Figur 6. Andel elever, der søger eud efter grundskolen, fordelt på bopælskommune, 2017

Kilde: Undervisningsministeriet 2018j, Uddannelsesstatistik 2018a

Der er flere årsager til, at unge i storbyerne i højere grad sørger mod de gymnasiale uddannelser end unge på landet. Fx har forældrenes uddannelsesniveau indflydelse på, om de unge oplever, at forældrene foretrækker en gymnasial uddannelse; forældre med en lang videregående uddannelse opleves af den unge i høj grad at foretrække en gymnasial uddannelse frem for eud. Omvendt skal det også bemærkes, at blot 5 pct. af børn af faglærte og 9 pct. af børn af ufaglærte regner med at fortsætte på eud efter 9. klasse – tilsvarende er det 4 pct. for børn af forældre med kort, videregående uddannelse, 3 pct. for børn af forældre med en mellemlang videregående uddannelse og 1 pct. for børn af forældre med en lang videregående uddannelse (DEA 2018a).

1.6 Stort frafald på eud

Erhvervsuddannelserne har mere end dobbelt så mange elever, der afbryder uddannelsen, i forhold til de gymnasiale uddannelser: Efter fem år har 52 pct. af de elever, der i 2012 påbegyndte en erhvervsuddannelse, gennemført uddannelsen. 39 pct. er stoppet uden at fuldføre, og 9 pct. var stadig i gang. På de gymnasiale uddannelser var fem-års-frafaldet 15 pct. – altså 24 procentpoint lavere (Danmarks Statistik 2018). Mindskelse af frafald har derfor været i fokus i de senere år bl.a. med obligatoriske mentorordninger, der skal understøtte og fastholde de svageste elever. Med indførsel af adgangskrav på 2 i dansk og matematik i 2015 er frafaldet på grundforløbet faldet fra 27 til 20 pct. for elever, der kommer direkte fra grundskolen. Der er samtidig også fundet en sammenhæng mellem højt frafald og lave grundskolekarakterer – og lavt frafald og høje grundskolekarakterer. (Undervisningsministeriet 2018g)

Mentorordninger og fokus på studiemiljøet

Fastholdelse: Mentorordninger

Initiativet er gennemført i et samarbejde mellem Teknisk Erhvervsskole Center (TEC), Cph West -Uddannelsescenter København Vest, Social- og Sundhedsuddannelses Centret og Region Hovedstaden. Projektet blev implementeret i 2010 og løb indtil august 2012. Projektet omfattede 1.500 mentee'er og 200 mentorer og havde som formål at minimere frafaldet for udsatte elever på erhvervsuddannelser. De udsatte elever var karakteriseret ved at have både personlige, sociale og faglige problemer. Der var forskellige former for mentorordninger: fuldtidsmentor (fuldtidsansat uddannet voksen mentor), deltids-, grundforløbs-, virksomheds-, og ung-til-ung-mentor (fx klassekammerater til den udsatte unge). Idéen var, at man gennem en personlig relation til udsatte elever kunne fastholde dem på uddannelsen. (Region Hovedstaden 2018, Region Hovedstaden s.d.)

Fastholdelse: Erhvervspædagogisk Lærings- og Ungemiljø

Projektet har som formål at sænke frafald og fravær på TECHCOLLEGE i Aalborg og blev implementeret i sommeren 2016 og løber indtil maj 2019. Frafald og fravær sænkes ved at undersøge lærings- og ungemiljøet på erhvervsuddannelserne via indsamling af data i form af interviews og observationsstudier. Projektet har undersøgt grundforløbskurserne med elever mellem 15-18 år. Ca. 70 elever er blevet interviewet af pædagogstuderende på UCN, som efterfølgende har analyseret data.

Projektet har indtil videre vist, at relationen til lærerne er meget vigtig for at fastholde motivationen for uddannelsen blandt eleverne. Derudover efterspørges sociale arrangementer, traditioner og aktiviteter på tværs af klasser - med de gymnasiale ungdomsuddannelser som forbillede. Herudover er sprogbrugen på skolen betydningfuld. Den kan både virke samlende og splittende, alt efter hvor hård tonen er. Nogle af disse erfaringer er blevet implementeret i form af ændringer og nye tiltag for nye årgange på TECHCOLLEGE, og der er gjort forsøg med at styrke det sociale miljø på skolen (Simonsen 2018).

1.7 Internationalt perspektiv på eud

Arbejdsmarkedets parter inddrages i høj grad i danske erhvervsuddannelser, der også er kendetegnet ved vekseluddannelse, hvilket betyder, at der veksles mellem praktik og skoleophold. Det ses også i andre lande som fx Tyskland, Schweiz og Østrig. Til gengæld er Danmark et af de lande i OECD, hvor eleverne på eud er ældst – og hvor der er færrest 15-19-årige tilmeldt en erhvervsuddannelse. Lande som Finland, Norge, Sverige og Tyskland har flere 15-19-årige erhvervsskoleelever end Danmark, og færre 20-24-årige.

Nedenfor følger en oversigt, som sætter de danske erhvervsuddannelser i et internationalt perspektiv ved at sammenligne centrale tal vedr. eud for en række relevante europæiske lande.

Tabel 3: Et internationalt perspektiv på erhvervsuddannelserne

	Danmark	Finland	Norge	Sverige	Østrig	Schweiz	OECD-gennemsnit	EU(22)-gennemsnit
Andel af 15-19-årige, der påbegynder eud	11 pct.	30 pct.	29 pct.	22 pct.	43 pct.	40 pct.	25 pct.	29 pct.
Andel af 15-19-årige, der påbegynder gymnasiale uddannelser	40 pct.	32 pct.	34 pct.	41 pct.	18 pct.	25 pct.	36 pct.	35 pct.
Andel 20-24-årige, der påbegynder eud	13,1 pct.	15,3 pct.	6,3 pct.	4,1 pct.	3,5 pct.	8,4 pct.	5,1 pct.	5,7 pct.
Optag på videregående uddannelse	Baseret på eksamen og karakterer fra ungdomsuddannelsen	Baseret på en bestået test	Baseret på eksamen fra ungdomsuddannelsen	Baseret på karakterer eller bestået prøve	Der kan tages eud med studiekompetence, der svarer til en eux, og giver adgang til de videregående uddannelser	Der kan tages eud med matura, der svarer til en eux, og giver adgang til de videregående uddannelser		
Andet		Erhvervsuddannelserne er individuelt sammensat, så de passer til den enkelte unge	Der kan tages en overbygning til erhvervsuddannelserne, der giver studiekompetence	I Sverige udbydes erhvervsuddannelser på et praktisk gymnasium, og varer tre år – ligesom det almene gymnasium	Eleverne opdeles i 4. klasse og streames mod forskellige retninger i ungdomsuddannelsessystemet	Eleverne opdeles i 6. klasse og streames mod forskellige retninger i ungdomsuddannelserne. Gymnasiet er dimensioneret		
Pratikform	Vekseluddannelse	Skolepraktik og virksomhedsforlagt undervisning	Skolepraktik og virksomhedsforlagt undervisning	Skolepraktik og virksomhedsforlagt undervisning	Vekseluddannelse	Vekseluddannelse		

Kilder: OECD Education at a Glance (2017); DEA (2018E)

1.8 Påvirkning af unges uddannelsesvalg

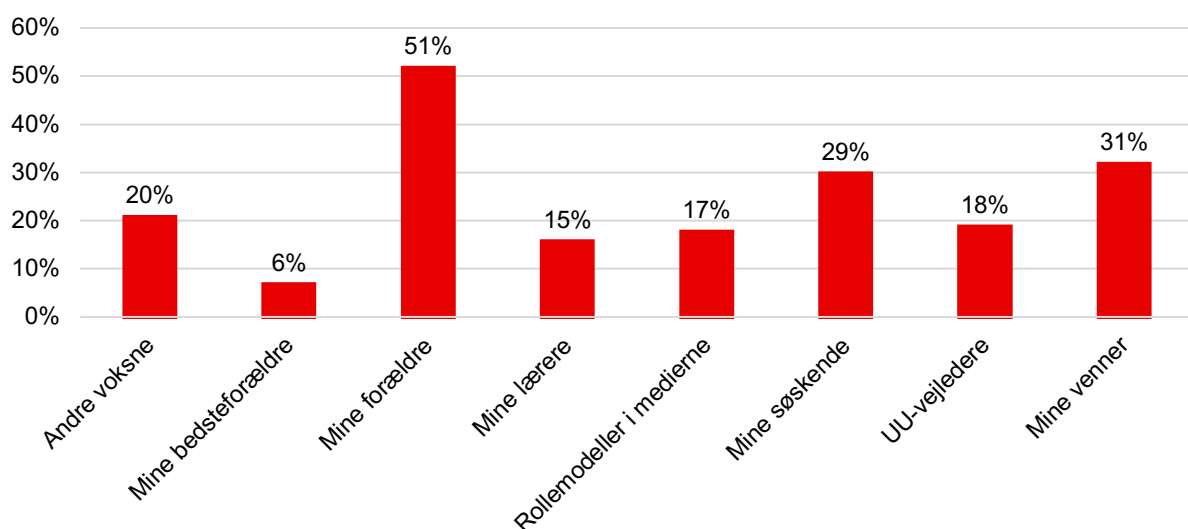
Der er mange forskellige faktorer, der påvirker unges valg af uddannelse. De unge vælger ofte det, de interesserer sig for og er dygtige til, eller det samme som deres klassekammerater (skolekammerateffekten). Forældrenes uddannelsesniveau har også indflydelse på, om de går gymnasie- eller erhvervsuddannelsesvejen, og de unge får både vejledning og støtte til deres uddannelsesvalg fra deres forældre.

På tværs af undersøgelser ses forældre dog som de vigtigste – både i form af inspiration, men også i form af validering af uddannelsesvalget. Venner og søskende har også indflydelse. (DEA 2018A). De unges inspirationskilder fremgår af figuren nedenfor.

Interessen er der ofte – men skal fastholdes

Der har i stigende grad været fokus på, at det ikke er nok at skabe interesse for eksempelvis praktiske fag i udskolingen, men at der skal sættes ind langt tidligere. Dette underbygges bl.a. af undersøgelser, der peger på, at piger i alderen 11-16 år interesserer sig for tekniske fag – såkaldte STEM-fag (Science, Technology, Engineering og Mathematics) – men at interessen i 15-16-årsalderen falder markant. (Microsoft 2017). Unges uddannelsesvalg påvirkes på den måde forskelligt i forskellige perioder i deres liv, og hvordan interessen for teknologiske fag fastholdes hos piger i 15-16-årsalderen bør være et opmærksomhedspunkt.

Figur 7: Inspirationskilder til uddannelsesvalget

Kilde: DEA 2018a

Rekruttering: Nak og Æd-vognen

Kold College i Odense møder elever i grundskolen med en foodtruck, hvor eleverne sammen med en instruktør kan lave mad. Projektet er startet i 2018 og består af en foodtruck med et meget simpelt køkken, hvor de fleste af madretterne er forberedt på forhånd. Foodtrucken forsøger at skærpe interessen for alle Kold Colleges syv levnedsmiddelsuddannelser fx ernæringsassistent, kok og mejerist. Projektet er en del af skolens nye strategi, der skal synliggøre erhvervsuddannelserne og fokusere mere på opsøgende arbejde. Projektet er finansieret af Kold College og har ikke nogen afslutningsdato (Falkenstrøm 2018).

Nedenfor følger en oversigt over centrale påvirkningsfaktorer i de unges valg af uddannelse med særligt fokus på eud. Listen er ikke udtømmende:

- Socioøkonomisk baggrund, som fx forældres uddannelse og indkomst, har betydning for valg af gymnasiet eller eud (DEA 2018b)
- Forældre inspirerer til uddannelsesvalget, og deres støtte er vigtig. Derfor er forældrenes viden om eud central. Det samme gælder for grundskolelærere. (CEFU 2015)
- Mange unge er påvirkede af skolekammerateffekten: De vælger det, som de andre vælger. (DEA 2018b; Jørgensen, Andersen og Bonde 2018)
- De unge oplever ikke, at de får uddannelsesvejledning – og de oplever, at de har brug for mere uddannelsesvejledning (EVA 2018)
- Mentorere kan hjælpe med at navigere i uddannelsesvalg og gøre de unge valgparate. (Gjermansen og Rømer 2013)
- De unge oplever, at de skal legitimere valget, hvis de vælger en erhvervsuddannelse. (DEA 2018c)
- At vælge ungdomsuddannelse er et valg af identitet – og mange unge føler sig ikke parate til at vælge en meget specifik identitet som eksempelvis tømrer eller frisør. Derfor valgudskyder de – fx ved at tage 10. klasse⁶ eller vælge gymnasiet. (DEA 2018d)
- Erhvervsuddannelsernes image er udfordret, idet de ofte ses som skoler og uddannelser for de unge, der ikke er bogligt dygtige. Der er brug for nye fortællinger og forestillinger om erhvervsuddannelserne. (DEA 2018d)

Størst betydning - mor eller far?

I en survey foretaget af CEFU, svarer 58 pct. af de adspurgte elever i 8. og 9. klasse, at deres mor har nogen eller stor indflydelse på valget af uddannelse og for deres far gælder det 55 pct. (CEFU 2015)

Rekruttering og gennemførelse: Projekt 'Bedre Erhvervsuddannelser'

Projektet er rettet mod at motivere flere unge til at vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse på Bornholm. Projektet blev igangsat i 2017 og løber til 2020 på Campus Bornholm. På overordnet plan sigter projektet mod at målrette vejledningen før og under uddannelsen, øge innovationskompetencer, styrke talentudviklingsforløb og gentænke praktikforløb. Dette gøres gennem flere aktiviteter: Ét eksempel er et åbent innovationsværksted, hvor eleverne kan arbejde med at opfinde, iværksætte og idéudvikle. Her får eleverne mulighed for at blive oplært i nye og gamle former for teknologi (som robotter, 3D-print, laserskæring m.m.) og forskellige håndværkerdiscipliner med fokus på tværfagligt arbejde og tænkning). Projektet er inspireret af Makerspaces/Fablabs, hvor man laver og opfinder ting ved hjælp af ny teknologi. Herudover bliver der lavet praktikpladssøgning gennem speeddating, gennemført forskellige workshops og undervist i materialelære. Et fokuspunkt er at samtænke de behov, som virksomhederne på Bornholm har, og bruge dette som udgangspunkt for samarbejde mellem Campus Bornholm og erhvervslivet. Herigennem ønskes sikring af kvalitet, praktikpladser og et bredt netværk. Projektet er støttet af Den Europæiske Socialfond (campus-bornholm.dk 2018; Borne 2018).

⁶ Cirka halvdelen af de unge vælger 10. klasse efter 9. klasse.

1.9 Opsamling

Grundskoleeleverne har siden 2001 og særligt siden 2008 i stigende grad valgt en gymnasial uddannelse frem for en erhvervsuddannelse. Der er tydelige kønnede forskelle, og dobbelt så mange drenge som piger vælger eud – og flere piger end drenge vælger en gymnasial uddannelse. Der er også kønnede forskelle på, hvilke indgange på erhvervsuddannelserne, grundskoleeleverne vælger: Pigerne vælger overvejende "Omsorg, sundhed og pædagogik", mens drengene vælger "Teknologi, byggeri og transport". Også geografisk er der store forskelle: Der er områder uden for storbyerne, hvor målsætningerne om at få 30 pct. af grundskoleeleverne til at vælge en erhvervsuddannelse i 2025 allerede er nået – til gengæld er der i de store byer færre, der vælger en eud.

En lang række faktorer påvirker de unges uddannelsesvalg – fra forældres uddannelseslængde, råd og vejledning, til skolekammerateffekten og det at have interesse for et felt. Det centrale her er derfor at kunne klæde forældrene på til at vejlede og rådgive på et oplyst grundlag og samtidig skabe interesse hos den unge for erhvervsuddannelsernes fag – det kan være igennem fag i grundskolen eller i fritiden.

På trods af indførelsen af adgangskrav på 2 i dansk og matematik er frafaldet på erhvervsskolerne stadigvæk markant: Fem år efter påbegyndt eud har 39 pct. afbrudt deres uddannelse – på gymnasiet er det 15 pct. Samtidig er der en sammenhæng mellem lave grundskolekarakterer og sandsynligheden for at afbryde uddannelsen – og omvendt: jo højere karakterer fra grundskolen, jo lavere sandsynlighed for at afbryde uddannelsen.

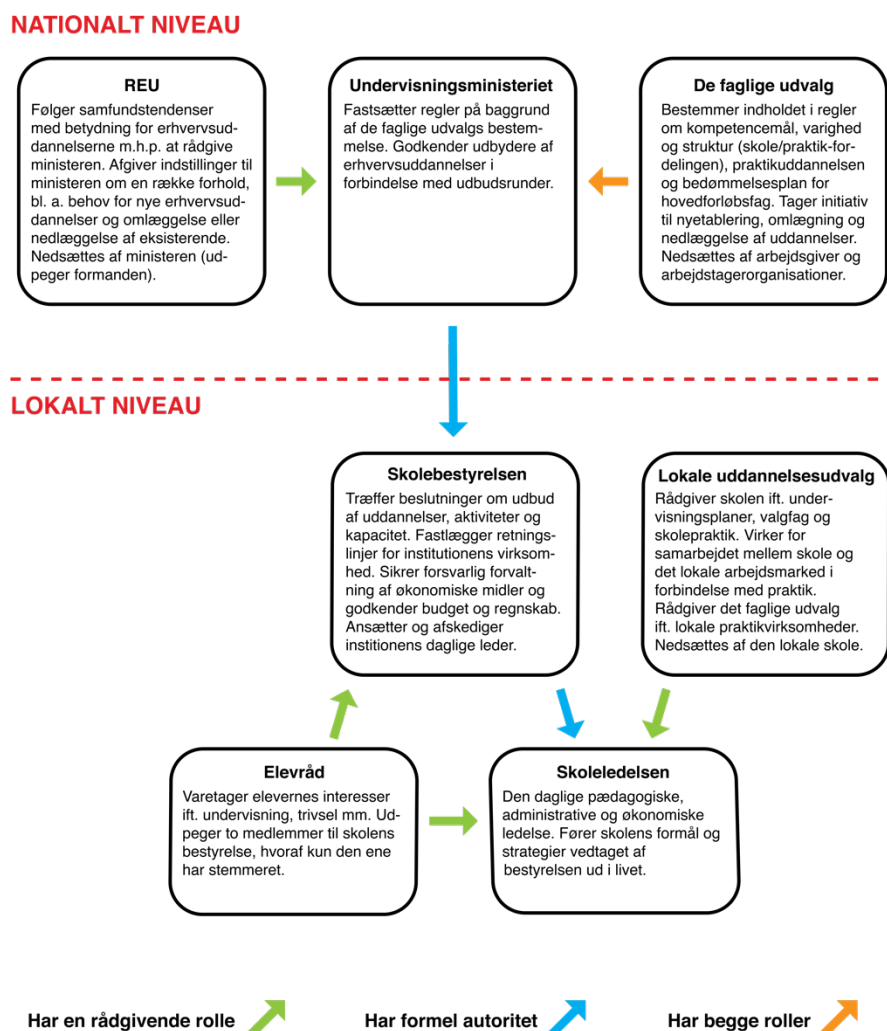
Gennemsnitsalderen er 21,5 år for unge, der påbegynder en eud, hvilket er en høj alder. Både sammenlignet med OECD, EU22, Østrig, Schweiz, Norge og Sverige, er der mange unge voksne (20-24-årige) på de danske erhvervsuddannelser – kun Finland har flere i denne aldersgruppe end Danmark. Danmark er ligeledes et af de lande, hvor færrest 15-19-årige er elever på en erhvervsuddannelse.

Erhvervsuddannelserne står over for nogle ubalancer og udfordringer, når det handler om at rekruttere og fastholde unge og unge voksne. Ift. både rekruttering og frafald adskiller erhvervsuddannelserne sig fra de gymnasiale uddannelser med særlige udfordringer heri. Ud over den generelt vigende interesse for erhvervsuddannelserne handler det bl.a. om ubalancer ift. køn – både i søgningen til erhvervsuddannelserne, men også inden for de forskellige retninger på erhvervsuddannelserne. Det handler også om geografiske ubalancer, hvor særligt søgningen til erhvervsuddannelserne i byerne er udfordret.

2 Styring af erhvervsuddannelserne

Det danske erhvervsuddannelsessystem er i lighed med det tyske, østrigske og schweiziske styret af parterne – partsstyret – kendetegnet ved, at arbejdsmarkedets parter har stor indflydelse på styringen af uddannelserne gennem et institutionaliseret samarbejde med Undervisningsministeriet og en række andre aktører. Det sker via forskellige udvalg og råd, hvor parterne er repræsenteret med paritet og har formel medbestemmelse ift. udformning af uddannelsernes indhold og ift. uddannelsernes struktur, som er kendetegnet ved, at en relativ stor del af den formelle undervisning foregår som praktik i private virksomheder (Renold et al. 2016; Retsinformation 2018).

Figur 8: Erhvervsuddannelsernes styringsstruktur⁷

⁷ Figuren er udarbejdet på baggrund af *Lov om erhvervsuddannelser* (Retsinformation 2018) og Undervisningsministeriet (2018a), der begge beskriver aktørernes roller.

Som det fremgår af figuren, kan man skelne mellem et *nationalt* niveau og et *lokalt* niveau for styring af erhvervsuddannelser.

På nationalt niveau er de faglige udvalg og Undervisningsministeriet de to centrale aktører ift. styring af erhvervsuddannelserne.

De faglige udvalg nedsættes af arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne inden for de enkelte uddannelsers fagområde. Der skal være lige mange repræsentanter fra arbejdsgiver- og arbejdstager-siden, og de faglige udvalg skal tilsammen dække alle udbudte erhvervsuddannelser. Udvalgene bestemmer for hver enkelt uddannelse indholdet i regler om bl.a. kompetencemål, uddannelsens varighed og struktur, herunder fordelingen mellem skoleundervisning og praktik, samt bedømmelsesplaner for fag i hovedforløbet. Tilsvarende bestemmer udvalgene indholdet i regler om praktikuddannelsen og godkender praktikvirksomheder. De faglige udvalg skal følge erhvervsmæssige tendenser, der har betydning for erhvervsuddannelserne og på baggrund heraf tage initiativ til nyetablering, omlægning eller nedlæggelse af uddannelser.

Den anden centrale aktør på nationalt niveau er **Undervisningsministeriet**, der fastsætter reglerne for de enkelte uddannelser i almindelighed. Reglerne fastsættes på baggrund af de faglige udvalgs bestemmelser og på baggrund af indstillinger fra Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (se mere nedenfor). Derudover godkender ministeriet udbydere af erhvervsuddannelser ifm. udbudsrunder (Retsinformation 2018; Undervisningsministeriet 2018a).

Selveje

Erhvervsskoler og gymnasiale uddannelser er selvejende institutioner, hvilket betyder, at de organisatorisk er placeret under Undervisningsministeriet, men har en bestyrelse, der er ansvarlig for institutionens overordnede virksomhed og opgavevaretagelse (Finansministeriet 2009).

Der findes en række andre væsentlige aktører på nationalt niveau, som er en del af styringsstrukturen, hvoraf kun **Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU)** er vist i figuren. REU er et rådgivende organ, der er nedsat af undervisningsministeren, og som har til opgave at følge samfundstendenser med betydning for erhvervsuddannelserne. Det gør rådet mhp. at rådgive undervisningsministeren på et overordnet niveau. Derudover afgiver REU indstillinger til undervisningsministeren om en række forhold såsom behov for oprettelse af nye erhvervsuddannelser eller behov for omlægning eller nedlæggelse af eksisterende erhvervsuddannelser. To andre nationale aktører er Tvistighedsnævnet og Ankenævnet vedrørende Praktikvirksomheder. De to nævn træffer afgørelser i uenigheder mellem elever og virksomheder og behandler klager fra praktikvirksomheder (Retsinformation 2018; Undervisningsministeriet 2018a).

Den institutionaliserede inddragelse af arbejdsmarkedets parter på det nationale niveau går igen på lokalt niveau i styringen af de enkelte erhvervsskoler. Hver skole er således forpligtet til at nedsætte et antal **lokale uddannelsesudvalg** (LUU), som tilsammen skal dække hver af skolens uddannelser. Som i de faglige udvalg på nationalt plan skal der i LUU'erne være en ligelig fordeling mellem arbejdsgivere og arbejdstagere. Derudover deltager repræsentanter fra skolens ledelse og lærerstab. LUU'erne rådgiver skolen ift. undervisningsplaner, valgfag og skolepraktik, ligesom de understøtter samarbejdet mellem den lokale skole og det lokale arbejdsmarked ifm. praktik. LUU'erne kan også

rådgive de faglige udvalg ift. lokale praktikvirksomheder (Retsinformation 2018; Undervisningsministeriet 2018a).

Som det afslutningsvist fremgår af figuren, har hver skole en **bestyrelse**, som træffer beslutning om udbud af uddannelser, aktiviteter og kapacitet, og som fastlægger retningslinjer for skolens overordnede virksomhed. Bestyrelsen har også ansvaret for, at der er en forsvarlig forvaltning af de økonomiske midler, og de godkender budget og regnskab. Den enkelte **direktør** ansættes og afskediges af skolebestyrelsen og står i spidsen for institutionens daglige pædagogiske, administrative og økonomiske ledelse. Hver skole er desuden forpligtet til at opfordre eleverne til at danne et **elevråd**. Rådet varetager elevernes interesser ift. undervisning, trivsel mv. og udpeger derudover to medlemmer til skolens bestyrelse, hvoraf kun den ene har stemmeret (Retsinformation 2018; Undervisningsministeriet 2018a).

2.1 Opsamling

Erhvervsuddannelserne styres alt overvejende af arbejdsmarkedets parter, der udpeger lige mange medlemmer (paritet) til erhvervsskolernes bestyrelser, de faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg. Undervisningsministeriet fastsætter reglerne for de enkelte uddannelser i almindelighed og bevilger skolerne godkendelse til udbud af konkrete uddannelser. Undervisningsministeren rådgives af Rådet for de grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser, der er paritetisk sammensat, mens ministeren udpeger formanden.

Den teknologiske og digitale udvikling betyder, at faglærte unge bliver mødt med stadigt større krav til teknisk kunnen, til at kunne vedligeholde og udvikle egen faglighed og til at kunne begå sig i et arbejdsliv på tværs af fag, brancher, landegrænser, sprog og kulturer. Det stiller nye krav til arbejdsmarkedets parter – ift. responsivitet, fremsynethed og innovationskraft i udviklingen af erhvervsuddannelserne, så fremtidens faglærte bliver klædt på til at kunne begå sig på et arbejdsmarked i hastig forandring.

3 Større reformer og politiske initiativer på erhvervsuddannelsesområdet

Ungdomsuddannelserne er et reformintensivt område og har været igennem mere end 20 reformer og tiltag siden 2001. Med så mange tiltag og ændringer kan det være svært at få overblik over, hvilke reformer der spiller en stor rolle for erhvervsuddannelserne. Ser man på reformer inden for de senere år, kan man pege på en række større reformer, som har fået stor betydning for virkeligheden på erhvervsuddannelserne. I 2014 indførtes kontanthjælpsreformen med uddannelsespålæg til unge under 30 år, der ikke i forvejen har en ungdomsuddannelse. Mange af disse unge søgte mod erhvervsuddannelserne. I 2015 gennemførtes der en større reform af erhvervsuddannelserne, som udpegede fire overordnede mål for erhvervsuddannelserne, og som også indførte et adgangskrav på 2 i dansk og matematik. I foråret 2018 præsenterede regeringen et forslag til at styrke praksisfagligheden i grundskolen bl.a. som en vej til at højne de unges interesse for de mere praktisk-musiske fag i folkeskolen, og i september samme år kom der forslag til at styrke overgangen fra folkeskolen til erhvervsuddannelserne. I 2019 træder et adgangskrav på 5 i afsluttende standpunktskarakterer i kraft for de unge, der skal erklæres uddannelsesparate til de treårige, gymnasiale uddannelser. Endelig er der også grund til at nævne omprioriteringsbidraget, der fra 2016 indebærer en årlig reduktion på to procent af bevillingerne på undervisningsområdet – dog friholdes erhvervsgrunduddannelsen.

Her følger en tidslinje over reformer og politiske initiativer i grundskolen og på ungdomsuddannelserne med primært fokus på erhvervsuddannelserne.⁸

Reformer på grundskoleområdet er markeret med rødt.

2001: Reform2000

Erhvervsuddannelsesreformen afspejler et ændret syn på eleverne og har fokus på individuelt tilrettelagte uddannelsesforløb og flere valgmuligheder. Samtidig styrkes de studiekompetencegivende elementer for at gøre erhvervsuddannelserne attraktive for bogligt stærke elever. Herudover er der fokus på at forberede til livslang læring. Endelig reduceres 90 indgange til erhvervsuddannelserne til syv.

2004: Aftale om gymnasiereform

Reformen styrker uddannelsernes studieforberedende opgave og opdaterer den almindelige funktion. Med reformen indføres studieretninger, samtidig med at en central ambition i reformen er at styrke tværfagligheden.

2006: Ny mesterlæreuddannelse

Ny mesterlære er den mest praksisrettede adgangsvej til erhvervsuddannelserne. Målgruppen er mindre uddannelsesparate unge, som har mulighed for at gennemføre det første år af deres uddannelse via praktisk oplæring i en virksomhed, eventuelt med supplerende skoleundervisning.

2006: Aftale om 10. klasse

10. klasse målrettes unge med behov for afklaring af uddannelsesvalg og for faglig kvalificering for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Der indføres initiativer, der skal sikre brobygning til ungdomsuddannelse.

2006: Velfærdsaftalen og Globaliseringsaftalen

To brede politiske aftaler, der ift. erhvervsuddannelsesområdet gentager og uddyber initiativerne fra Globaliseringsstrategien.

2006: Regeringens globaliseringsstrategi Fremgang, fornyelse og tryghed

Strategien indeholder bl.a. en række initiativer for erhvervsuddannelserne, der skal øge antallet af praktikpladser, gøre erhvervsskolerne bedre til at håndtere elevernes faglige mangfoldighed og gøre undervisningen relevant ift. arbejdsmarkedets behov.

2004: Vejledningsreform

Reform af vejledningssystemet for ungdomsuddannelserne. Vejledningen samles i ét sammenhængende system kaldet Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU).

2005: Gymnasiereformen træder i kraft

2007: Færre indgange og øget niveaudeling på erhvervsuddannelserne

Efter et større arbejde i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne og som led i regeringens målsætning om uddannelse til 95 pct. af de unge inden 2015 blev der gennemført en række ændringer af erhvervsuddannelserne – bl.a. bliver de syv fællesindgange afløst af 12. Endvidere ændres grundforløbet, så både elever med svagere uddannelsesforudsætninger og elever med stærke uddannelsesforudsætninger bliver tilgodeset. Endvidere bliver der skabt bedre muligheder for trindeling af uddannelser og for niveaudeling.

2007: Aftale om erhvervsakademier

En bred politisk aftale om oprettelse af ti erhvervsakademier som erstatning for det eksisterende erhvervsakademisamarbejde mellem erhvervsskolerne. Aftalen flytter de korte videregående uddannelser og dele af efteruddannelsesaktiviteten fra erhvervsskolerne til de nyetablerede erhvervsakademier.

2007: Selveje på gymnasierne introduceres

Selvejet, som det kendes fra erhvervsskolerne, introduceres på gymnasierne.

2008: Opfølgning på Globaliseringsaftalen

En bred politisk aftale, der følger op på Globaliseringsaftalen fra 2006. Der tilføres bl.a. penge til ungdomsuddannelserne til at håndtere et stigende antal elever.

⁸Oversigten er udarbejdet på baggrund af Andersen et al. (2014), Uddannelses- og Forskningsministeriet (2013), Undervisningsministeriet (2015; 2017; 2018b; 2018c; 2018d; 2018e; 2018f) samt Undervisningsministeriet & Engell (2003).

2014: Aftale i folkeskoleforligskredsen om initiativer til videreudvikling af folkeskolens prøver

Aftale i folkeskoleforligskredsen om at videreudvikle folkeskolens prøver. Der åbnes bl.a. for flere produkt- og projektorienterede prøver og prøver, der tager udgangspunkt i partnerskaber mellem skolerne og lokale foreninger og virksomheder.

2015: Erhvervsuddannelsesreformen træder i kraft

Erhvervsuddannelsesreformen som vedtaget i aftalen om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser træder i kraft, herunder karakterkravet på minimum 2 i dansk og matematik.

2016: Trepartsaftale

Et af initiativerne i aftalen er udpegningsordningen af såkaldte fordelsuddannelser: erhvervsuddannelser inden for fagområder, hvor det vurderes, at der i særlig høj grad kommer til at mangle faglærte i fremtiden. Udpegningen skal – kombineret med gode vilkår for praktik – få disse uddannelser til at fremstå ekstra attraktive for de unge. Det er arbejdsmarkedets parter, der hvert år udpeger et antal fordelsuddannelser. I 2018 var det 36 ud af de i alt 106 erhvervsuddannelser.

2014: Folkeskolereformen træder i kraft

2014: Kontanthjælpsreform

Reformen indfører bl.a. et uddannelsespålæg for unge under 30 år, der ikke har en ungdomsuddannelse, og kontanthjælpen for denne gruppe erstattes med uddannelseshjælp, der svarer til SU.

Erhvervsskolerne får herefter mulighed for at udbyde 10. klasse efter overenskomst med den lokale kommune.

2014: Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser

Bred politisk aftale om at gennemføre en reform med grundlæggende ændringer og forbedringer af erhvervsuddannelserne. Aftalen definerer fire overordnede mål for erhvervsuddannelserne, som skal være med til skabe en retning for det fremtidige arbejde med erhvervsuddannelserne. Målene er: 1) Flere skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse, 2) Flere skal fuldføre, 3) Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, og 4) Tilliden til samt trivslen på skolerne skal styrkes. Der bliver samtidig indført karakterkrav på 2 i dansk og matematik.

2013: Aftale om et fagligt løft af folkeskolen

Bred politisk aftale, der danner grundlag for folkeskolereformen 2014. Aftalen indebærer en længere og mere varieret skoledag bl.a. med et øget timetal i de praktiske fag og Åben Skole, hvor kommunerne forpligtes til at sikre et samarbejde mellem folkeskolen og det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv. Herudover forpligtes folkeskolen og de kommunale musik- og billedskoler til gensidigt samarbejde.

2009: Aftale om flere unge i uddannelse og job

En bred politisk aftale med en række initiativer, der skal få flere unge i uddannelse og job og øge indsatsen for at skabe flere praktikpladser.

2009: Aftale om Flerårsaftale for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i perioden 2010-2012

En bred politisk aftale, hvor parterne bl.a. er enige om at videreføre den hidtidige indsats på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser samt at tilføre erhvervsuddannelserne yderligere 400 mio. kr. i årene 2010-12

2010: Aftale om overgangen fra 10. klasse til erhvervsuddannelserne

Aftalen introducerer muligheden for at indføre et 10. klasseforløb, hvor de første 20 uger foregår i en folkeskole, og de næste 20 uger foregår på et grundforløb på en erhvervsskole – den såkaldte 20/20-ordning.

2010: Aftale om flere praktikpladser i 2011

Bred politisk aftale, hvor parterne er enige om at afsætte 2,4 mia. kroner til en ny praktikpladspakke, der skal sørge for, at der i 2011 kommer yderligere 8.900 praktikpladser i private virksomheder, på skolerne og i kommunerne.

2013: Arbejdstidsreform – OK13

Reformen vedtages ifm. de offentlige overenskomstforhandlinger og dækker erhvervsskolerne og gymnasierne. Reformen ændrer arbejdstidsregler og styrker skoleledelsens beføjelser som personaleledere.

2019: Karakterkrav til gymnasiet træder i kraft

2018: Udspil fra regeringen: Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden

Udspil fra regeringen med en række delelementer, der skal styrke erhvervsuddannelserne. Delelementerne inkluderer bl.a. større fokus på praksisfaglighed i grundskolen, 10. klasse erhvervsrettes, og erhvervsuddannelserne gøres mere attraktive ift. studiemiljø mm.

2018: Aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen

Bred politisk aftale om at styrke de praktiske og musiske fag i folkeskolens udskoling. Praktisk-musiske valgfag gøres obligatoriske, og der gives mulighed for at afholde prøve i disse fag. Formålet er bl.a. at give eleverne flere konkrete erfaringer med håndværk.

2016: Aftale om gymnasiereform

Aftalen indebærer bl.a. færre studieretninger, et kortere grundforløb, mindre tværfaglighed, øgede adgangskrav og et nyt hf med fagpakker, og som bl.a. optager elever direkte fra 9. klasse. Karakterkravet betyder, at grundskoleelever skal være vurderet uddannelsesparat med mindst 5,0 i gennemsnit af alle afsluttende standpunktskarakterer. Hvis man ikke har bekræftet det faglige niveau fra sin vurdering af uddannelsesparathed, har man krav på optagelse, hvis karaktergennemsnittet fra de lovbundne prøver er på mindst 3,0. Har man mindst 2,0, men under 3,0, og gennemfører en vejledningssamtale med gymnasiets leder, har man også krav på optagelse.

2016: Finanslov med omprioriteringsbidrag

Uddannelsesområdet inkluderes i det generelle statslige omprioriteringsbidrag, som indebærer en årlig reduktion på to pct. af bevillingerne på undervisningsområdet. Frie grundskoler og erhvervsgrunduddannelsen undtages.

2017: Gymnasiereformen træder i kraft

Alle ændringer med undtagelse af karakterkravet træder i kraft.

3.1 Opsamling

Området for ungdomsuddannelser er reformintensivt, og de seneste 18 år har der været 25 reformer, politiske tiltag og forslag, der vedrører ungdomsuddannelserne og udskolingen og dermed også de unges potentielle valg af en erhvervsuddannelse. Reformerne er områdespecifikke – det vil sige, at de oftest fokuserer på et enkelt område – i praksis erhvervsuddannelserne, de gymnasiale uddannelser, Ungdommens Uddannelsesvejledning, de forberedende tilbud på fx produktionsskoler eller udskolingen. Hermed er der en risiko for, at sektoropdelte reformer kan komme til at mangle sammenhæng og synergier på tværs.

Litteratur

Andersen, L. B., P. Bogetoft, J. G. Christensen & T. Tranæs (red.) (2014). Styring, ledelse og resultater på ungdomsuddannelserne. Odense: Rockwool Fondens Forskningsenhed & Syddansk Universitetsforlag

Borne, Andreas (2018). Telefonsamtale med Andreas Borne, centerleder af Campus Bornholms Innovationscenter den 11. september 2018; internt evalueringsdokument tilsendt fra Andreas Borne

Byggeboxen (2018). <https://www.byggeboxen.dk/>. Tilgået 25. september 2018

Campus Bornholm (2018). Projekt Bedre Erhvervsuddannelser. Tilgået 20. september 2018

CEDEFOP (2014). [Attractiveness of initial vocational education and training: identifying what matters.](#) Tilgået 3. oktober 2018

CEFU (2015). Unges uddannelsesvalg i tal. Tilgået 25. september 2018

Chambers et al. (2018): Drawing the Future. Education & Employers

Christensen, V. T. (red.) (2016). *PISA 2015. Danske unge i en international sammenligning*. KORA

COWI (2017). Erhvervsuddannelser i vækst - 2013 – 2016. Afsluttende evaluering

Danmarks Statistik 2018: [Tilgang og afgang fra uddannelsesgrupper](#). Tilgået 20. september 2018

DEA (2018a). [Mellem forventningens glæde og det svære valg](#). Tilgået 25. september 2018

DEA (2018b). [Forældres, søskendes og skolekammeraters betydning for uddannelsesvalget](#). Tilgået 20. september 2018

DEA (2018c). [Valg for livet](#). Tilgået 20. september 2018

DEA (2018d). [Verden i væren og vorden](#). Tilgået 20. september 2018

DEA (2018e). [Inspiration fra udlandet](#). Tilgået 26. september 2018

DEG (2017). [Erhvervsskoler i Danmark](#). Tilgået 27. september 2018

EVA (2017A) Søgning til eud og eux i 2017. Tilgået 25. september 2018

EVA (2018). [Unge oplevelse af uddannelsesvalg og vejledning i 9. klasse](#). Tilgået 25. september 2018

Falkenstrøm (2018). Telefonsamtale med Martin Søbjerg Falkenstrøm, digitaliseringschef på Kold College den 18. september 2018

Finansministeriet (2009). [Selvejende institutioner – styring, regulering og effektivitet](#). Tilgået 27. september 2018

Gjermandsen, C. & Rømer, L. (2013). Relationer der forpligter – anbefalinger til mentorordninger på erhvervsuddannelser. Region Hovedstaden & EU's Socialfond

Handson.dk (2018). <https://hands-on.dk/>. Tilgået 20. september 2018

Høj (2018). Telefonsamtale med Helene Høj, konsulent, Dansk Byggeri den 17. september 2018

Jørgensen, Kristian Binderup, Mikael Bjørk Andersen og Katrine Bonde (2018): [Hvad betyder klassekammerater for det enkelte barns fremtid?](#) Tilgået 29. september 2018

Microsoft (2017). [Why Europe's girls aren't studying STEM](#). Tilgået 20. september 2018

Nielsen, M.L. (2010): "Taberdrenge og vinderpiger?" i *Ungdomsforskning: Unge, køn og uddannelse*: CEFU

Nielsen, M.L. & Katznelson, N. (2009): Når fremtiden tegner sig - rapport om uddannelsesvalg og vejledning i et udkantsområde i Danmark. CEFU

Nielsen, S. B. & Sørensen, Å. (2004): Unges valg af uddannelse og job - udfordringer og veje til det kønsopdelte arbejdsmarked. Center for Ligestillingsforskning. RUC

OECD (2017): [Education at a Glance 2017](#). Tilgået 25. september 2018

Region Hovedstaden (s.d.). Særsilt projektrapport 'Relationer der forpligter - mentorordninger på erhvervsuddannelser'. Tilgået 8. oktober 2018

Region Hovedstaden (2018). Mentorer holder godt fast i udsatte elever på erhvervsskoler. Tilgået 8. oktober 2018

Renold, U., T. Bolli, K. Caves, J. Bügi, M. E. Egg, J. Kemper & L. Rageth (2016). *Feasibility Study for a Curriculum Comparison in Vocational Education and Training Intermediary Report II: Education-Employment Linkage Index*. KOF Studies No. 80

Retsinformation (2018). [Bekendtgørelse af lov om erhvervsuddannelser](#). Tilgået 11. september 2018

Simonsen (2018). Telefonsamtale med Lone Simonsen, udviklingskonsulent, TECHCOLLEGE. 24. september 2018

Troelsen, R. P. & Sølberg, J. (2008) Den danske ROSE-undersøgelse – en antologi. Institut for Curriculumforskning, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet

Ug.dk (2018): [Niveau i almene fag](#). Tilgået 1. oktober 2018

Uddannelses- og Forskningsministeriet (2013). [Aftale om erhvervsakademier](#). Tilgået 25. september 2018

Uddannelsesstatistik (2018a) [Ansøgninger til erhvervsuddannelserne](#). Tilgået 25. september 2018

Undervisningsministeriet (2015). [Regeringen præsenterer forslag til finanslov for 2016](#). Tilgået 25. september 2018

Undervisningsministeriet (2017). [Politiske oplæg og aftaler](#). Tilgået 25. september

Undervisningsministeriet (2018a). [Ansvar og aktører](#). Tilgået 6. september 2018

Undervisningsministeriet (2018b). [Nyheder, lovgivning og reform](#). Tilgået 6. september 2018

Undervisningsministeriet (2018c). [Fordelsuddannelser](#). Tilgået 18. september 2018

Undervisningsministeriet (2018d). [Fra folkeskole til faglært - erhvervsuddannelser til fremtiden](#). Tilgået den 25. september 2018

Undervisningsministeriet (2018e). [Politiske oplæg og aftaler om folkeskolen](#). Tilgået 18. september 2018

Undervisningsministeriet (2018f). [Praksisfaglighed bliver en obligatorisk del af udkolingen](#). Tilgået 18. september 2018

Undervisningsministeriet (2018g). [Frafald og fuldførelse på erhvervsuddannelserne](#). Tilgået 1. oktober 2018.

Undervisningsministeriet (2018h). [Grundforløbets to dele](#). Tilgået 1. oktober 2018

Undervisningsministeriet (2018i). [Overgangskrav](#). Tilgået 1. oktober 2018

Undervisningsministeriet (2018j). [Tilmelding til ungdomsuddannelse opdelt på elevernes bopælskommune](#). Tilgået 5. oktober 2018

Undervisningsministeriet & Engell, L. V. (2003). Vejledningsreformen – kort fortalt. København: Undervisningsministeriet.

Bilag 1: Reforme og andre tiltag

Bemærk, at de med rødt markerede reforme omhandler grundskolen.

2001: Reform2000

Erhvervsuddannelsesreformen afspejler et ændret syn på eleverne og har fokus på individuelt tilrettelagte uddannelsesforløb og flere valgmuligheder. Samtidig styrkes de studiekompetencegivende elementer for at gøre erhvervsuddannelserne attraktive for bogligt stærke elever. Herudover er der fokus på at forberede til livslang læring. Endelig reduceres 90 indgange til erhvervsuddannelserne til syv.

2004: Aftale om gymnasiereform

Reformen styrker uddannelsernes studieforberedende opgave og opdaterer den almindelige funktion. Med reformen indføres studieretninger, samtidig med at en central ambition i reformen er at styrke tværfagligheden.

2004: Vejledningsreform

Reform af vejledningssystemet for ungdomsuddannelserne. Vejledningen samles i ét sammenhængende system kaldet Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU).

2005: Gymnasiereformen træder i kraft

2006: Regeringens globaliseringsstrategi Fremgang, fornyelse og tryghed

Strategien indeholder bl.a. en række initiativer for erhvervsuddannelserne, der skal øge antallet af praktikpladser, gøre erhvervsskolerne bedre til at håndtere elevernes faglige mangfoldighed og gøre undervisningen relevant ift. arbejdsmarkedets behov.

2006: Velfærdsaftalen og Globaliseringsaftalen

To brede politiske aftaler, der ift. erhvervsuddannelsesområdet gentager og uddyber initiativerne fra Globaliseringsstrategien.

2006: Aftale om 10. klasse

10. klasse målrettes unge med behov for afklaring af uddannelsesvalg og for faglig kvalificering for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Der indføres initiativer, der skal sikre brobygning til ungdomsuddannelse.

2006: Ny mesterlæreuddannelse

Ny mesterlære er den mest praksisrettede adgangsvej til erhvervsuddannelserne. Målgruppen er mindre uddannelsesparate unge, som har mulighed for at gennemføre det første år af deres uddannelse via praktisk oplæring i en virksomhed, eventuelt med supplerende skoleundervisning.

2007: Færre indgange og øget niveaudeling på erhvervsuddannelserne

Efter et større arbejde i Udvalget om fremtidssikring af erhvervsuddannelserne og som led i regeringens målsætning om uddannelse til 95 pct. af de unge inden 2015 blev der gennemført en række ændringer af erhvervsuddannelserne – bl.a. bliver de syv fællesindgange afløst af 12. Endvidere ændres grundforløbet, så både elever med svagere uddannelsesforudsætninger og elever med stærke uddannelsesforudsætninger bliver tilgodeset. Endvidere bliver der skabt bedre muligheder for trindeling af uddannelser og for niveaudeling.

2007: Aftale om erhvervsakademier

En bred politisk aftale om oprettelse af ti erhvervsakademier som erstatning for det eksisterende erhvervsakademisamarbejde mellem erhvervsskolerne. Aftalen flytter de korte videregående uddannelser og dele af efteruddannelsesaktiviteten fra erhvervsskolerne til de nyetablerede erhvervsakademier.

2007: Selveje på gymnasierne introduceres

Selvejet, som det kendes fra erhvervsskolerne, introduceres på gymnasierne.

2008: Opfølgning på Globaliseringsaftalen

En bred politisk aftale, der følger op på Globaliseringsaftalen fra 2006. Der tilføres bl.a. penge til ungdomsuddannelserne til at håndtere et stigende antal elever.

2009: Aftale om Flere unge i uddannelse og job

En bred politisk aftale med en række initiativer, der skal få flere unge i uddannelse og job og øge indsatsen for at skabe flere praktikpladser.

2009: Aftale om Flerårsaftale for de erhvervsrettede ungdomsuddannelser i perioden 2010-2012

En bred politisk aftale, hvor parterne bl.a. er enige om at videreføre den hidtidige indsats på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser samt at tilføre erhvervsuddannelserne yderligere 400 Mio. kr. i årene 2010-12.

2010: Aftale om overgangen fra 10. klasse til erhvervsuddannelserne

Aftalen introducerer muligheden for at indføre et 10. klasseforløb, hvor de første 20 uger foregår i en folkeskole, og de næste 20 uger foregår på et grundforløb på en erhvervsskole – den såkaldte 20/20-ordning.

2010: Aftale om flere praktikpladser i 2011

Bred politisk aftale, hvor parterne er enige om at afsætte 2,4 mia. kroner til en ny praktikpladspakke, der skal sørge for, at der i 2011 kommer yderligere 8.900 praktikpladser i private virksomheder, på skolerne og i kommunerne.

2013: Arbejdstidsreform – OK13

Reformen vedtages ifm. de offentlige overenskomstforhandlinger og dækker erhvervsskolerne og gymnasierne. Reformen ændrer arbejdstidsregler og styrker skoleledelsens beføjelser som personaleledere.

2013: Aftale om et fagligt løft af folkeskolen

Bred politisk aftale, der danner grundlag for folkeskolereformen 2014. Aftalen indebærer en længere og mere varieret skoledag bl.a. med et øget timetal i de praktiske fag og Åben Skole, hvor kommunerne forpligtes til at sikre et samarbejde mellem folkeskolen og det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv. Herudover forpligtes folkeskolen og de kommunale musik- og billedskoler til gensidigt samarbejde.

2014: Aftale om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser

Bred politisk aftale om at gennemføre en reform med grundlæggende ændringer og forbedringer af erhvervsuddannelserne. Aftalen definerer fire overordnede mål for erhvervsuddannelserne, som skal være med til skabe en retning for det fremtidige arbejde med erhvervsuddannelserne. Målene er: 1) Flere skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse, 2) Flere skal fuldføre, 3) Erhvervsuddannelserne skal udfordre alle elever, og 4) Tilliden til samt trivslen på skolerne skal styrkes. Der bliver samtidig indført karakterkrav på 2 i dansk og matematik.

Erhvervsskolerne får herefter mulighed for at udbyde 10. klasse efter overenskomst med den lokale kommune.

2014: Kontanthjælpsreform

Reformen indfører bl.a. et uddannelsespålæg for unge under 30 år, der ikke har en ungdomsuddannelse, og kontanthjælpen for denne gruppe erstattes med uddannelseshjælp, der svarer til SU.

2014: Folkeskolereformen træder i kraft

2014: Aftale i folkeskoleforligskredsen om initiativer til videreudvikling af folkeskolens prøver

Aftale i folkeskoleforligskredsen om at videreudvikle folkeskolens prøver. Der åbnes bl.a. for flere produkt- og projektorienterede prøver og prøver, der tager udgangspunkt i partnerskaber mellem skolerne og lokale foreninger og virksomheder.

2015: Erhvervsuddannelsesreformen træder i kraft

Erhvervsuddannelsesreformen som vedtaget i aftalen om Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser træder i kraft, herunder karakterkravet på minimum 2 i dansk og matematik.

2016: Trepartsaftale

Et af initiativerne i aftalen er udpegning af såkaldte *fordelsuddannelser*: erhvervsuddannelser inden for fagområder, hvor det vurderes, at der i særlig høj grad kommer til at mangle faglærte i fremtiden. Udpegningen skal – kombineret med gode vilkår for praktik – få disse uddannelser til at fremstå ekstra attraktive for de unge. Det er arbejdsmarkedets parter, der hvert år udpeger et antal fordelsuddannelser. I 2018 var det 36 ud af de i alt 106 erhvervsuddannelser.

2016: Aftale om gymnasiereform

Aftalen indebærer bl.a. færre studieretninger, et kortere grundforløb, mindre tværfaglighed, øgede adgangskrav og et nyt hf med fagpakker, og som bl.a. optager elever direkte fra 9. klasse. Karakterkravet betyder, at grundskoleelever skal være vurderet uddannelsesparat med mindst 5,0 i gennemsnit af alle afsluttende standpunktskarakterer. Hvis man ikke har bekræftet det faglige niveau fra sin vurdering af uddannelsesparathed, har man krav på optagelse, hvis karaktergennemsnittet fra de lovbundne prøver er på mindst 3,0. Har man mindst 2,0, men under 3,0, og gennemfører en vejledningssamtale med gymnasiets leder, har man også krav på optagelse.

2016: Finanslov med omprioriteringsbidrag

Uddannelsesområdet inkluderes i det generelle statslige omprioriteringsbidrag, som indebærer en årlig reduktion på to pct. af bevillingerne på undervisningsområdet. Frie grundskoler og erhvervsgrunduddannelsen undtages.

2017: Gymnasiereformen træder i kraft

Alle ændringer med undtagelse af karakterkravet træder i kraft.

2018: Aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen

Bred politisk aftale om at styrke de praktiske og musiske fag i folkeskolens udskoling. Praktisk-musiske valgfag gøres obligatoriske, og der gives mulighed for at afholde prøve i disse fag. Formålet er bl.a. at give eleverne flere konkrete erfaringer med håndværk.

2018: Udspil fra regeringen: Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden

Udspil fra regeringen med en række delelementer, der skal styrke erhvervsuddannelserne. Delelementerne inkluderer bl.a. større fokus på praksisfaglighed i grundskolen, 10. klasse erhvervsrettes, og erhvervsuddannelserne gøres mere attraktive ift. studiemiljø mm.

2019: Karakterkrav til gymnasiet træder i kraft

Bilag 2: Tal og data om eud

Metode

Figurene, der indeholder data fra Styrelsen for It og Læring, angiver antal ansøgninger fra de elever som forlader grundskolens 9. og 10. klasse, og er opgjort på baggrund af oplysninger fra den fælles tilmelding til ungdomsuddannelserne (FTU), som udtrækkes fra det elektronisk ansøgningssystem, op-tagelse.dk, i marts måned. De viser således ikke oplysninger om ansøgere til de gymnasiale uddannelser, som har ansøgt udenom FTU.

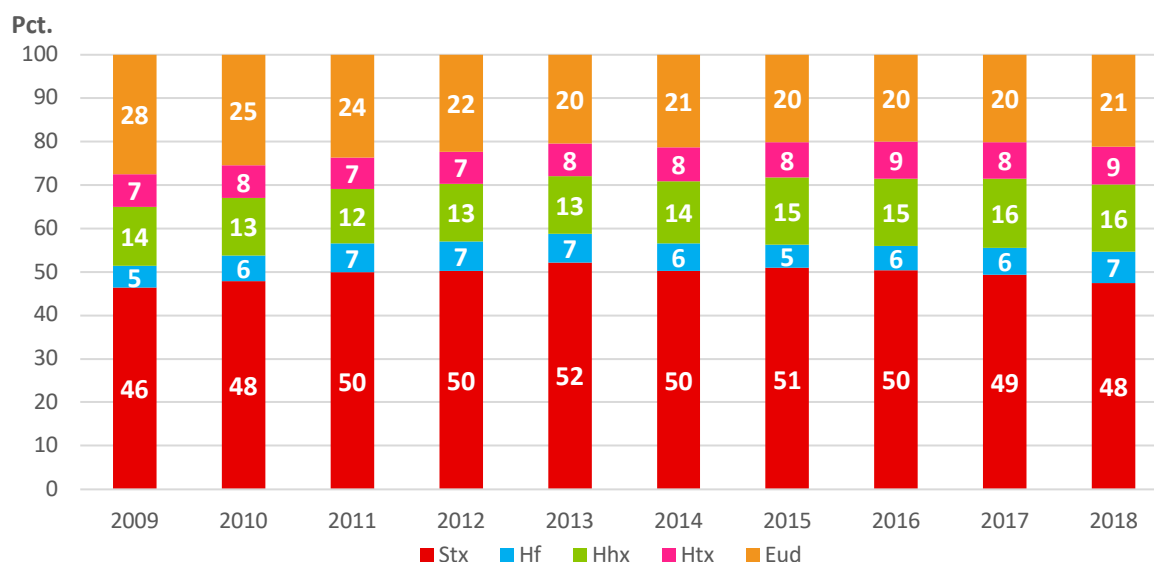
Figurer, der viser udviklingen i elevbestanden på erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser, er baseret på data fra Danmarks statistik (UDDAKT10), og måler antallet af elever pr. 1. oktober i det pågældende år. Bestanden før og efter år 2015 kan ikke direkte sammenlignes, da erhvervsuddannelsesreformen trådte i kraft 1. august 2015.

Når vi opdeler på hhv. stx, hf, hhx, htx og eud, ser vi bort fra alle andre ungdomsuddannelser, som ikke hører inde under disse kategorier. Det vil sige, at vi blandt andet ser bort fra de særligt tilrettelagt ungdomsuddannelser.

Udviklingen i søgningen til ungdomsuddannelserne 2009-2018

Figur A.1 viser, at stx modtager den største andel af førsteprioritetsansøgningerne, som udgør mellem 43-48 pct. Hhx modtager 12-15 pct. af ansøgningerne, hvorefter htx og hf modtager nogenlunde lige mange ansøgninger.

Figur A.1 Udviklingen i andelen af førsteprioritetsansøgninger til de forskellige ungdomsuddannelser efter grundskolen

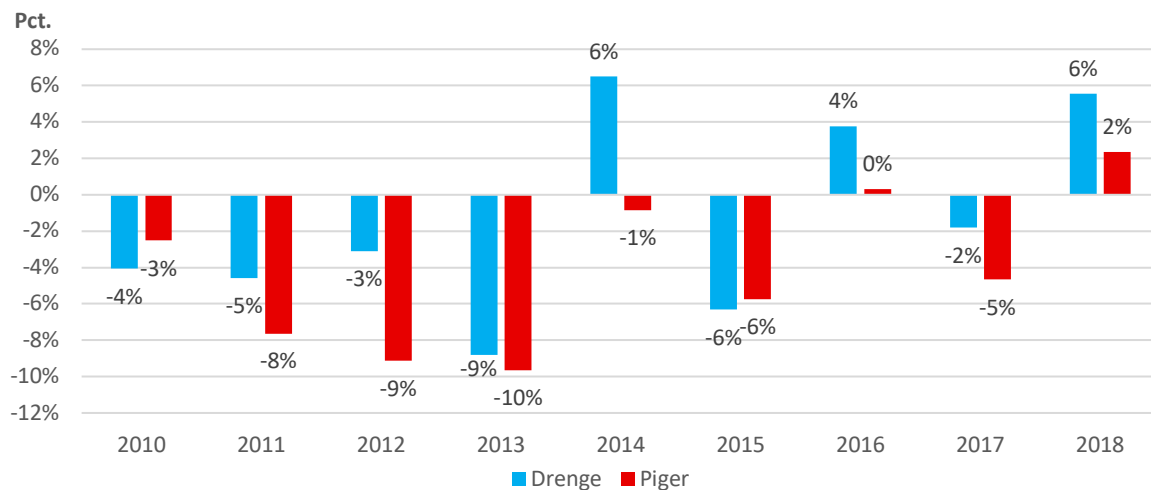
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Anm. I 2016 og 2017 udgjorde antallet af elever på Eux studiekompetenceforløb 20 pct. af den samlede bestand af elever på Eud (hhv. 2542 og 2520 elever i år 2016 og 2017).

Den procentvise udvikling i antallet af ansøgninger til eud

Figur A.2 illustrerer en negativ udvikling i antallet af ansøgninger til erhvervsuddannelserne på tværs af køn fra 2010 til 2014, hvorefter udviklingen er skiftende fra 2014 til 2018, efter erhvervsuddannelsesreformen med adgangskrav i 2015 bliver indført.

Figur A.2 Den procentvise udvikling i antallet af ansøgninger til erhvervsuddannelserne

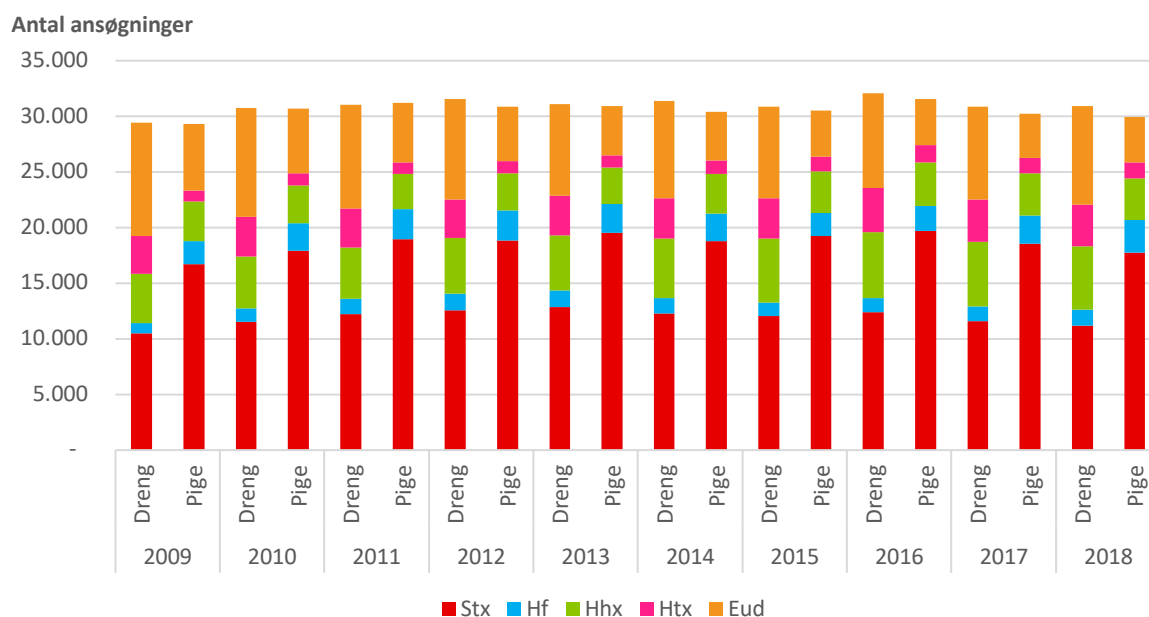
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Anm. I 2015 trådte erhvervsuddannelsesreformen i kraft, hvorfor udviklingen før og efter 2015 ikke direkte kan sammenlignes.

Piger og drenges søgning til ungdomsuddannelserne

Fordelingen på de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne er vist i figur A.3, opdelt på både køn og uddannelsestype. Flere piger end drenge har gået den gymnasiale vej i løbet af de seneste 10 år. Figuren illustrerer en gennemgående tendens til, at pigerne er overrepræsenterede på stx, mens flere drenge søger hhx, htx, og væsentlig flere søger erhvervsuddannelserne.

Figur A.3 Førsteprioriteringsansøgninger til de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne

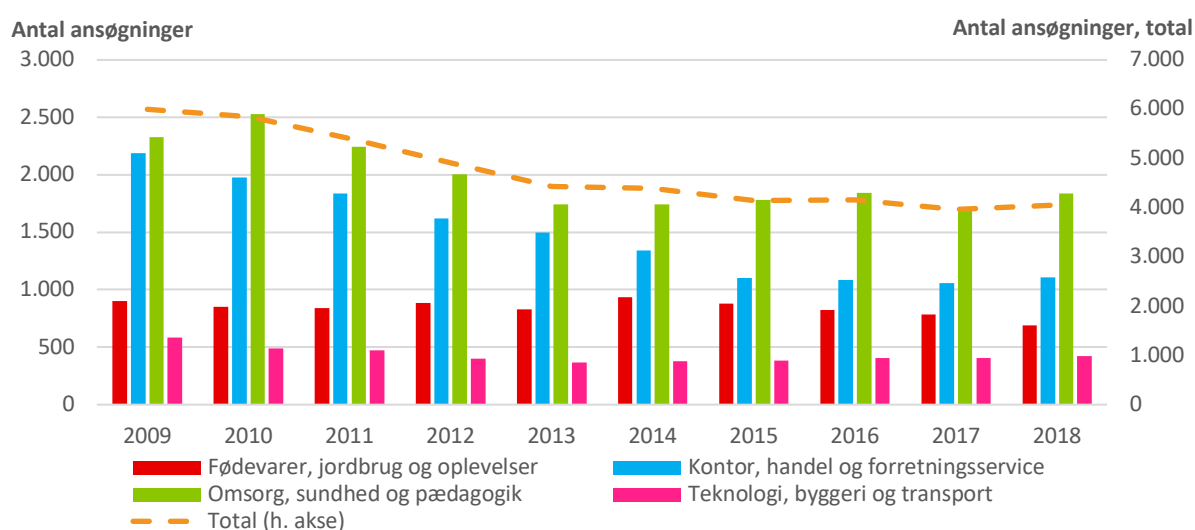
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Søgningen til erhvervsuddannelserne fordelt på indgange og køn

Fordelingen af pigernes førsteprioritetsansøgninger til erhvervsuddannelserne

Antallet af førsteprioritetsansøgninger til erhvervsuddannelserne har været faldende over de seneste 10 år, hvilket i særdeleshed gælder pigerne, som illustreret i figur A.4. Pigerne vælger primært en erhvervsuddannelse indenfor områderne Kontor, handel og forretningservice samt Omsorg, sundhed og pædagogik, hvor tilslutningen til området Kontor, handel og forretningservice i særdeleshed har været aftagende i løbet af årene.

Figur A.4 Udviklingen i pigernes førsteprioritetsansøgninger til erhvervsuddannelserne efter grundskole fordelt på indgange

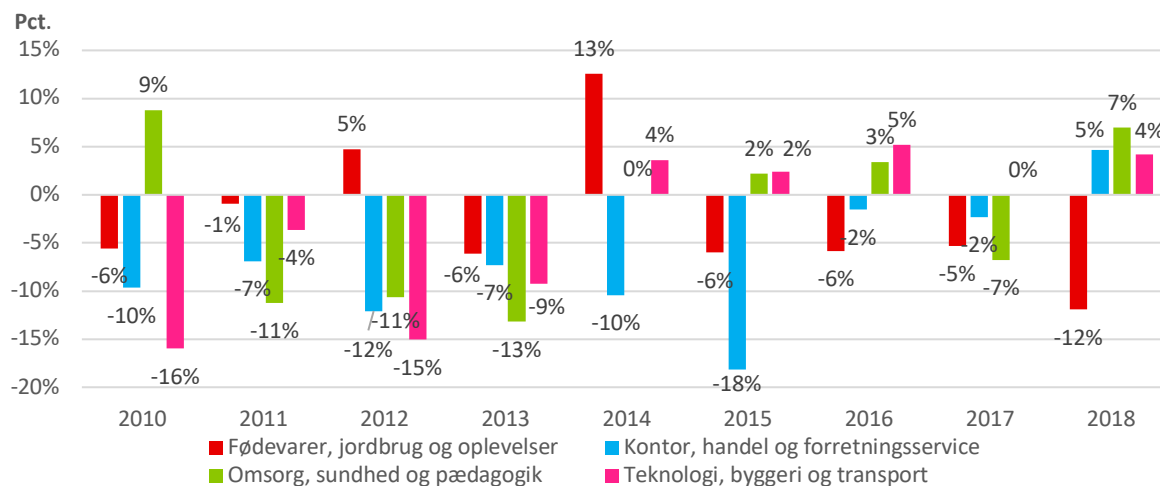

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Anm. Den stiplede linje angiver samlede antal ansøgninger for piger efter folkeskolen og henviser til højre akse.

Den procentvise udvikling i antallet af piger der søger ind på en erhvervsuddannelse, er meget volatil, jf. figur A.5.

Figur A.5 Den procentvise udvikling i antallet af piger der søger ind på erhvervsuddannelserne som førsteprioritet fordelt på indgange

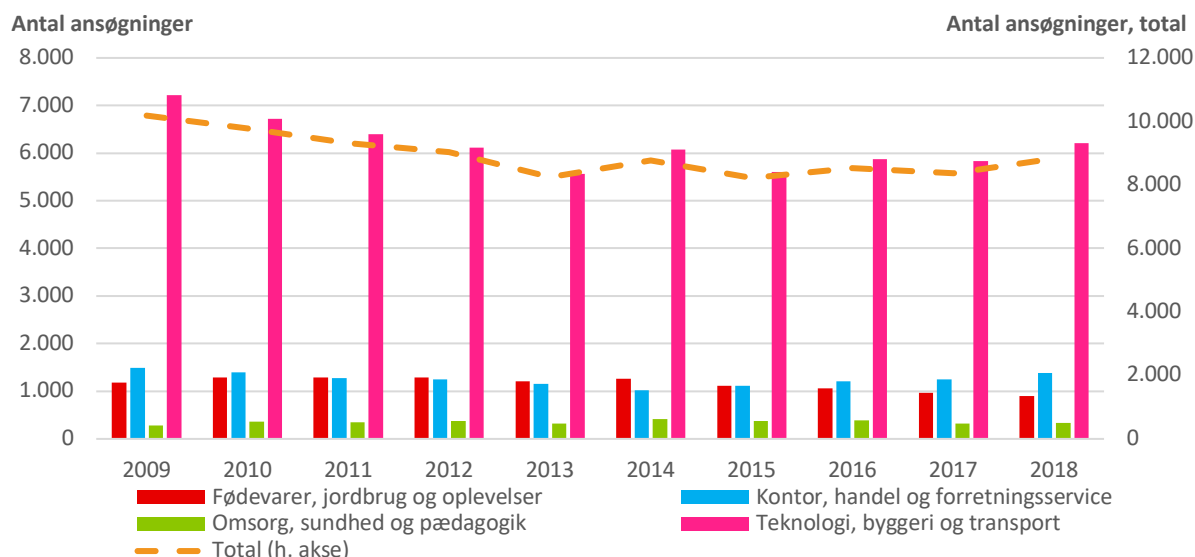
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Anm. I år 2015 indtræffer den nye erhvervsuddannelsesreform, hvorfor udviklingen før og efter 2015 ikke direkte kan sammenlignes.

Fordelingen af drengenes førsteprioritetsansøgninger til erhvervsuddannelserne

Antallet af drenge der søger ind på erhvervsuddannelserne, har, ligesom pigernes, været svagt fal-dende i løbet af de seneste 10 år. Det kan særligt ses på et fald i tilslutningen til området Teknologi, byggeri og transport, som er det primære område, drengene søger ind på.

Figur A.6 Udviklingen i drengenes førsteprioritetsansøgninger til erhvervsuddannelserne efter grundskole fordelt på indgange

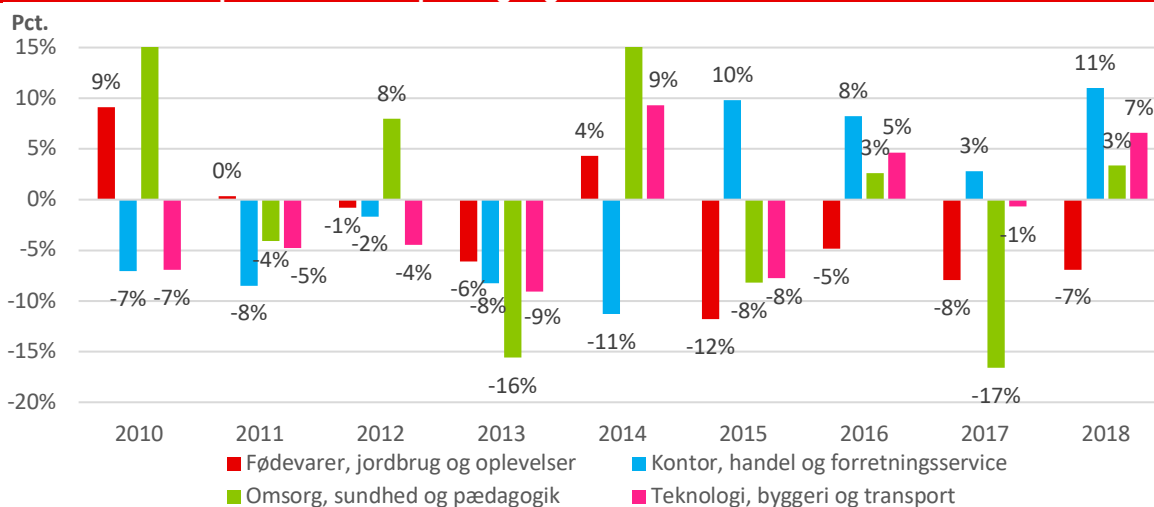

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Anm. Den stiplede linje angiver samlede antal ansøgninger for piger efter folkeskolen og henviser til højre akse.

Den procentvise udvikling i antallet af drenge, der søger ind på en erhvervsuddannelse, er meget vo-latil, jf. figur A.7.

Figur A.7 Den procentvise udvikling i antallet af drenge der søger ind på erhvervsuddannelserne som førsteprioritet fordelt på indgange

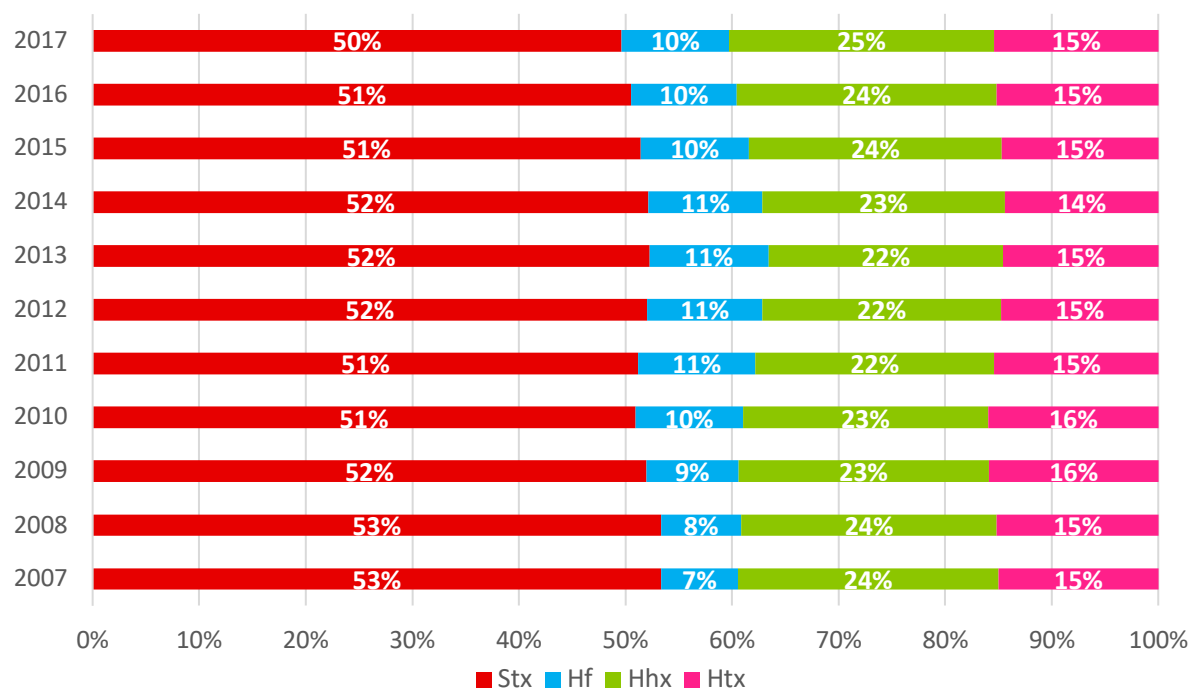
Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Anm. I år 2015 indtræffer den nye erhvervsuddannelsesreform, hvorfor udviklingen før og efter 2015 ikke direkte kan sammenlignes. Aksegrænsen er sat til et maksimum på 15 pct. men i 2010 og 2014 har mændene opnået en procentvis ændring på 30 pct. indenfor området for Omsorg, sundhed og pædagogik.

Dreng og pigers fordeling på de gymnasiale uddannelser, bestand

Drenges fordeling på de gymnasiale uddannelser 2007-2017

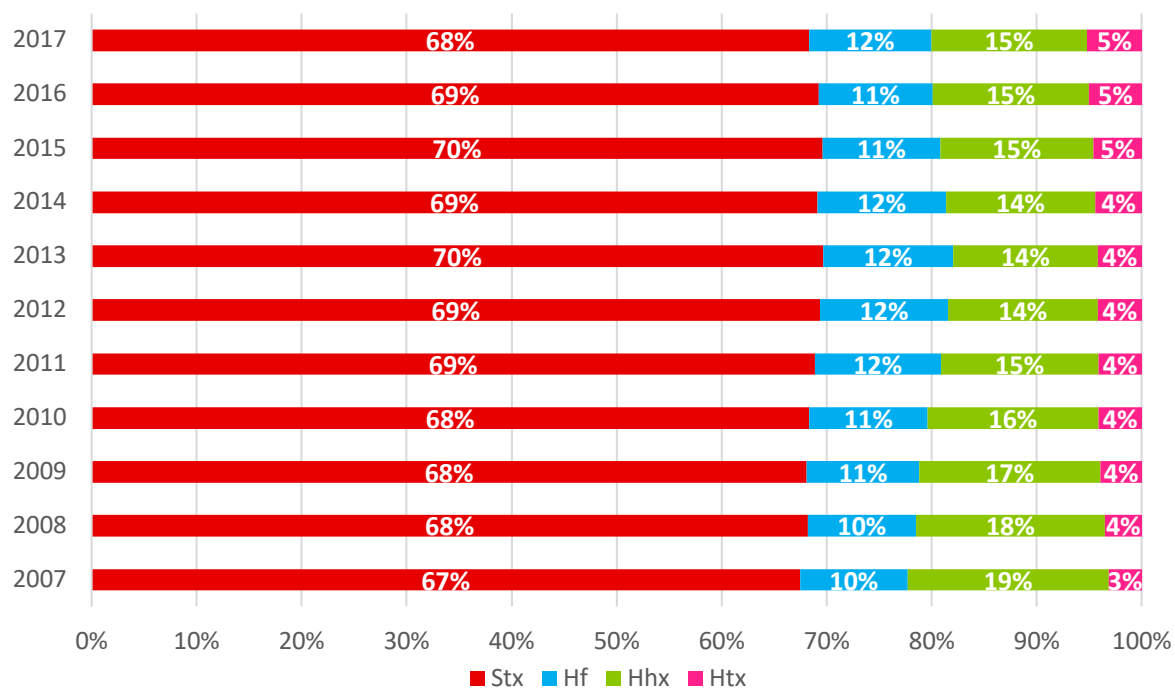
Figur A.8 Drenges fordeling på de gymnasiale uddannelser, bestand

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.

Pigernes fordeling på de gymnasiale uddannelser, 2007-2017

Figur A.9 Pigernes fordeling på de gymnasiale uddannelser, bestand

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk – Styrelsen for It og Læring.